प्रस्तावना ।

सुविदितमेवैतद्धीराणां यच्छ्रीमदनन्तदैवज्ञसूनू रामपण्डितो मुहूर्तचिन्तामणि-नामानं त्रयोदशप्रकरणात्मकं निबन्धं निबबन्धेति । अयं हि निबन्धः स्वगत विषयाणामुत्तमतया सर्वानन्यान्निबन्धानतिशेत इत्यपि नाविदितं विदुषाम् । अस्मिन्ग्रन्थे नक्षत्र, संक्रान्ति, गोचर, संस्कार, विवाह, वधूप्रवेश, द्विरागमनाग्निहोत्र, राज्याभिषेक, यात्रा, वास्तु, गृहप्रवेशाभिधेषु प्रकरणेषु स्वस्वनामधेयानुसारं संक्षिप्तपाठेऽप्यर्थबाहुल्यादिगुणनिचयस्य तादृक्समावेशोऽकारि ग्रन्थकर्त्रा येन कृत्स्नेऽपि जगत्यस्य ग्रन्थरत्नस्यास्ति समधिकः प्रचारः । अस्य प्रमिताक्षराभिधा व्याख्या ग्रन्थकर्त्रैव व्यरचि । दैवज्ञवरपण्डितगोविन्दविरचिता पीयूषधारा व्याख्या तु विविधधर्मशास्त्रीयप्रमाणैर्ग्रन्थान्तरीयज्यौतिषप्रमाणैश्चैनं मुहूर्तग्रन्थं तथा पुष्णाति यथा तृषार्तमाप्याययति पीयूषधारा ।

परन्तु छात्राणामुपकृतये मूलमात्रमेतन्मुद्र्यते यदेतद्ग्रन्थस्य श्लोकाभ्यसे सरलता स्यादिति ।

निवेदकः,

श्रीकृष्णदासात्मजः खेमराजः ।

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

श्रीः ।

अथ मुहूर्तचिन्तामणिस्थविषयाणामनुक्रमणिका ।

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

इति विषयानुक्रमणिका समाप्ता ।

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ मुहूर्तचिन्तामणिः ।

(इं०व०) गौरीश्रवःकेतकपत्रभङ्गमाकृष्यहस्तेन ददन्मुखाग्रे ॥
विघ्नंमुहूर्ताकलितद्वितीयदन्तप्ररोहोहरतुद्विपास्यः ॥ १ ॥

(उ०जा०) क्रियाकलापप्रतिपत्तिहेतुंसंक्षिप्तसारार्थविलासगर्भम् ॥
अनन्तदैवज्ञसुतःसरामो मुहूर्तचिन्तामणिमातनोति ॥ २ ॥

(अनुष्टुप्) तिथीशावह्निकौगौरी गणेशोहिर्गुहोरविः ॥
शिवोदुर्गान्तकोविश्वे हरिःकामःशिवःशशी ॥ ३ ॥

(उपजाति)

नन्दाचभद्राचजयाचरिक्तापूर्णेतितिथ्योऽशुभमध्यशस्ताः ॥
सितेऽसितेशस्तसमाधमाःस्युःसितज्ञभौमार्किगुरौचसिद्धा ॥ ४॥

(शालिनी)

नन्दाभद्रानन्दिकाख्याजयाच रिक्ताभद्राचैवपूर्णामृतार्कात् ॥
याम्यंत्वाष्ट्रंवैश्वदेवंधनिष्ठार्यम्णंज्येष्ठांत्यंरवेर्दग्धभंस्यात् ॥ ५ ॥

(अनुष्टुप्) षष्ठ्यादितिथयोमन्दाद्विलोमंप्रतिपद्बुधे ॥
सप्तम्यर्केऽधमाःषष्ठ्याद्यामाश्चरदधावने ॥ ६ ॥

(इन्द्रवंशा) षष्ठ्यष्टमीभूतविधुक्षयेषुनोसेवेतनातैलपलेक्षुरंरतम् ॥
नाभ्यञ्जनंविश्वदशद्विकेतिथौधात्रीफलैःस्नानममाद्रिगोष्वसत् ।७॥

(इन्द्रवज्रा) सूर्येशपञ्चाग्निरसाष्टनन्दावेदाङ्गसप्ताश्विगजाङ्कशैलाः॥
सूर्य्याङ्गसप्तोरगगोदिगीशादग्धाविषाख्याश्चहुताशनाश्च ॥८॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(उप०) सूर्य्यादिवारेतिथयोभवन्तिमघाविशाखाशिवमूलवह्निः ॥
ब्राह्मंकरोर्कादयमघण्टकाश्चशुभेविवर्ज्यागमनेत्ववश्यम् ॥ ९ ॥
(शा० वि०) भाद्रेचन्द्रदृशौनभस्यनलनेत्रेमाधवेद्वादशी
पौषेवेदशराइषेदशशिवामार्गेद्रिनागामधौ ॥
गोष्टौचोभयपक्षगाश्चतिथयःशून्याबुधैःकीर्त्तिता
ऊर्जाषाढतपस्यशुक्रतपसांकृष्णेशराङ्गाब्धयः ॥ १० ॥
(अनुष्टुप्)शक्राःपञ्चसितेशक्राद्‌द्व्यग्निविश्वरसाःक्रमात् ॥
तथानिन्द्यंशुभेसार्पंद्वादश्यांवैश्वमादिमे ॥ ११ ॥
अनुराधाद्वितीयायांपञ्चम्यांपित्र्यभंतथा ॥
त्र्युत्तराश्चतृतीयायामेकादश्यांचरोहिणी ॥ १२ ॥
स्वातीचित्रेत्रयोदश्यांसप्तम्यांहस्तराक्षसौ ॥
नवम्यांकृत्तिकाष्टम्यांपूभाषष्ठ्यांचरोहिणी ॥ १३ ॥
(अनुष्टुप्) कदास्रभेत्वाष्ट्रवायूविश्वेज्यौभगवासवौ ॥
वैश्वश्रुतीपाशिपौष्णेअजपादग्निपित्र्यभे ॥ १४ ॥
चित्राद्वीशौशिवाश्व्यर्काः श्रुतिमूलेयमेन्द्रभे ॥
चैत्रादिमासेशून्याख्यास्ताराविक्तविनाशदाः ॥ १५ ॥
(अनुष्टुप्) घटोझषोगौर्मिथुनंमेषकन्यालितौलिनः ॥
धनुःकर्कोमृगःसिंहश्चैत्रादौशून्यराशयः ॥ १६ ॥
(इन्द्रवज्रा)पक्षादितस्त्वोजतिथौघटैणौमृगेन्द्रनक्रौमिथुनांगनेच ॥
चापेन्दुभेकर्कहरीहयान्त्यौगोन्त्यौचनेष्टेतिथिशून्यलग्ने ॥ १७॥
(अनु०) नारदः—तिथयोमासशून्याश्चशून्यलग्नानियान्यपि ॥
मध्यदेशेविवर्ज्यानिनदूष्याणीतरेषु तु ॥ १८ ॥
पंगवन्धकाणलग्नानिमासशून्याश्चराशयः ॥
गौडमालवयोस्त्याज्याअन्यदेशेनगर्हिताः ॥ १९ ॥
(अनु०)वर्जयेत्सर्वकार्येषुहस्तार्कंपंचमीतिथौ ॥
भौमाश्विनीचसप्तम्यां षष्ठ्यांचन्द्रैन्दवंतथा ॥ २० ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(अनु०) बुधानुराधामष्टम्यांदशम्यांभृगुरेवतीम् ॥
नवम्यांगुरुपुष्यंचैकादश्यांशनिरोहिणी ॥ २१ ॥
(अनु०) गृहप्रवेशेयात्रायांविवाहेचयथाक्रमम् ॥
भौमाश्विनींशनौब्राह्मंगुरौपुष्यंचवर्जयेत् ॥ २२ ॥
(शालिनी) आनन्दाख्यःकालदन्डश्चधूम्रोधातासौम्योध्वांक्षके-
तूक्रमेण॥श्रीवत्साख्योवज्रकंमुद्गरश्चच्छत्रंमित्रंमानसंपद्मलुंबौ २३॥
(उप०) उत्पातमृत्यूकिलकाणसिद्धीशुभोमृताख्योमुशलंगदश्च ॥
मातंगरक्षश्चरसुस्थिराख्यप्रवर्द्धमानाःफलदाःस्वनाम्ना ॥२४॥
(अनु०) दास्नादर्केमृगादिन्दौसार्पाद्भौमेकरादुबुधे ॥
मैत्राद्गुरौभृगौवैश्वाद्गण्यामन्देचवारुणात् ॥ २५ ॥
(शालिनी)ध्वांक्षेवज्रेमुद्गरेचेषुनाडचोवर्ज्यावेदाःपद्मलुम्बेगदेश्वाः ॥
धूम्रेकाणेमौशलेभूर्द्वयंद्वेरक्षोमृत्यूत्पातकालाश्च सर्वे ॥ २६ ॥
(अनु०) सूर्यभाद्वेदगोतर्कदिग्विश्वनखसंमिते ॥
चन्द्रर्क्षेरवियोगाःस्युर्दोषसंघविनाशकाः ॥ २७ ॥
(इन्द्रवज्रा)सूर्येर्कमूलोत्तरपुष्यदास्रंचन्द्रेश्रुतिब्राह्मशशीज्यमैत्रम् ॥
भौमेश्व्यहिर्बुध्न्यकृशानुसार्पं ज्ञेब्राह्ममैत्रार्ककृशानुचान्द्रम् ॥२८॥
(उपजाति)जीवेन्त्यमैत्राश्व्यदितीज्यधिष्ण्यं शुक्रेन्त्यमैत्राश्व्यदि
तिश्रवोभम् ॥ शनौश्रुतिब्राह्मसमीरभानि सर्वार्थसिद्धयैकथितानि
पूर्वैः ॥ २९ ॥

(शालिनी)

द्वीशात्तोयाद्वासवात्पौषणभाच्च ब्राह्मयात्पुष्यादर्यमर्क्षाच्चतुर्भैः ॥
स्यादुत्पातोमृत्युकाणौचसिद्धिर्वारेर्काद्येतत्फलंनामतुल्यम्॥३०॥
(अनु०)कुयोगास्तिथिवारोत्थास्तिथिभोत्थाभवारजाः ॥
हूणवंगखशेष्वेववर्ज्यास्त्रितयजास्तथा ॥ ३१ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(शा०वि०) सर्वस्मिन्विधुपापयुक्तनुलवावर्द्धेनिशाह्नोर्घटी
त्र्यंशंवैकुनवांशकं ग्रहणतःपूर्वं दिनानां त्रयम् ॥
उत्पातग्रहतोऽह्न्यहांश्च शुभदोत्पातैश्च दुष्टंदिनं
षण्मासंग्रहभिन्नभंत्यजशुभेयौद्धंतथोत्पातभम् ॥ ३२ ॥

(इं० व०) नेष्टंग्रहर्क्षंसकलार्द्धपादग्रासेक्रमात्तर्कगुणेन्दुमासान् ॥
पूर्वंपरस्तादुभयोस्त्रिघस्राग्रस्तेस्तगेवाभ्युदितेर्द्धखण्डे ॥ ३३ ॥

(व० ति०) जन्मर्क्षमासतिथयोव्यतिपातभद्रावैधृत्यमापितृदि-
नानितिथिक्षयवृद्धी॥न्यूनाधिमासकुलिकप्रहरार्धपातविष्कम्भ-
वज्रघटिकात्रयमेव वर्ज्यम् ॥ ३४ ॥

(अनुष्टुप्) परिघार्धंपञ्चशूलेषट्चगण्डातिगण्डयोः ॥
व्याघाते नवनाड्यश्च वर्ज्याः सर्वेषु कर्मसु ॥ ३५ ॥

(अनु०) वेदांगाष्टनवार्केन्द्रपक्षरन्ध्रतिथौ त्यजेत् ॥
वस्वङ्कमनुतत्त्वाशाशरानाडीः पराः शुभाः ॥ ३६ ॥

(अनु०) कुलिकः कालवेलाचयमघण्टश्चकंटकः ॥
वाराद्द्विघ्नेक्रमान्मन्देबुधेजीवेकुजेक्षणः ॥ ३७ ॥

(शा०वि०) सूर्य्येषट्स्वरनागदिङ्मनुमिताश्चन्द्रेऽब्धिषट्कुञ्ज-
राङ्कार्का विश्वपुरन्दराः क्षितिसुतेद्व्यब्ध्यग्नितर्कादिशः ॥
सौम्येद्व्यब्धिगजाङ्कदिङ्मनुमिता जीवेद्विषड्भास्कराः
शक्राख्यास्तिथयः कलाश्चभृगुजे वेदेषुतर्कग्रहाः ॥ ३८ ॥

(व०ति०) दिग्भास्करामनुमिताश्चशनौशशिद्विनागादिशो
भवदिवाकरसंमिताश्च ॥ दुष्टक्षणःकुलिककण्टककालवेलाः
स्युश्चार्द्धयामयमघण्टगताः कलांशाः ॥ ३९ ॥

(अनु०) विपाशेरावतीतीरेशुतुद्र्याश्चत्रिपुष्करे ॥
विवाहादिशुभेनेष्टंहोलिकाप्राग्दिनाष्टकम् ॥ ४० ॥

(अनु०) मृत्युक्रकचदग्धादीनिन्दौशस्तेशुभाञ्जगुः ॥
केचिद्यामोत्तरंचान्येयात्रायामेवनिन्दितान् ॥ ४१ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(भुजंगप्रयातम्) अयोगेसुयोगोपिचेत्स्यात्तदानीमयोगं
निहत्यैषसिद्धिंतनोति ॥ परेलग्नशुद्ध्याकुयोगादिनाशं
दिनार्द्धोत्तरंविष्टिपूर्वंचशस्तम् ॥ ४२ ॥
(शालिनी) शुक्लेपूर्वार्द्धेष्टमीपञ्चदश्योर्भद्रैकादश्यांचतुर्थ्यांपरार्द्धे॥
कृष्णेऽन्त्येर्द्धेस्यात्तृतीयादशम्योःपूर्वेभागेसप्तमीशम्भुतिथ्योः४३॥
(शा० वि०) पञ्चद्व्यद्रिकृताष्टरामरसभूयामादिघट्यःशरा
विष्टेरास्यमसद्गजेन्दुरसरामाद्यश्विबाणाब्धिषु ॥
याम्येष्वन्त्यघटीत्रयंशुभकरंपुच्छंतथावासरे
विष्टिस्तिथ्यपरार्द्धजाशुभकरी रात्रौ तु पूर्वार्द्धजा ॥ ४४ ॥
(अनुष्टुप्) कुम्भकर्कद्वयेमर्त्येस्वर्गेऽब्जेजात्रयेलिगे ॥
स्त्रीधनुर्जूकनक्रेधोभद्रातत्रैवतत्फलम् ॥ ४५ ॥
(शा०वि०) वाप्यारामतडागकूपभवनारम्भप्रतिष्ठव्रता-
रम्भोत्सर्गवधूप्रवेशनमहादानानिसोमाष्टके ॥
गोदानाग्रयणप्रपाप्रथमकोपाकर्म वेदव्रतं
नीलोद्वाहमथातिपन्नशिशुसंस्कारान्सुरस्थापनम् ॥४६॥
दीक्षामौञ्जिविवाहमुण्डनमपूर्वं देवतीर्थेक्षणं
संन्यासाग्निपरिग्रहौनृपतिसंदर्शाभिषेकोगमम् ॥
चातुर्मास्यसमावृतीश्रवणयोर्वेधंपरीक्षांत्यजेद्वृद्ध-
त्वास्तशिशुत्वइज्यसितयोर्न्यूनाधिमासेतथा ॥ ४७ ॥
(शालि०)अस्तेवर्ज्यंसिंहनक्रस्थजीवेवर्ज्यंकेचिद्वक्रगेचातिचारे ॥
गुर्वादित्येविश्वघस्रेपिपक्षेप्रोचुस्तद्वद्दन्तरत्नादिभूषाम् ॥ ४८ ॥
(इं० व०) सिंहेगुरौसिंहलवेविवाहोनेष्टोथगोदोत्तरतश्चयावत् ॥
भागीरथीयाम्यतटेहिदोषोनान्यत्रदेशेतपनेपिमेषे ॥ ४९ ॥
(अनुष्टुप्) मघादिपञ्चपादेषु गुरुः सर्वत्र निन्दितः ॥
गङ्गागोदान्तरं हित्वा शेषांघ्रिषु न दोषकृत् ॥ ५० ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

मेषेर्के सद्व्रतोद्वाहौ गंगागोदान्तरेऽपि च ॥
सर्वसिंहगुरुर्वर्ज्यः कलिङ्गे गौडगुर्जरे ॥ ५१ ॥

(शालिनी)रेवापूर्वेगण्डकीपश्चिमेचशोणस्योदग्दक्षिणेनीचइज्यः ॥
वर्ज्योनायंकौंकणेमागधेचगौडेसिन्धौवर्जनीयःशुभेषु ॥५२॥

(वंशस्थवृ०) गोजान्त्यकुम्भेतरभेतिचारगोनोपूर्वराशिंगुरु-
रेतिवक्रितः ॥ तदाविलुप्ताब्दइहातिनिन्दितःशुभेषुरे-
वासुरनिम्नगान्तरे ॥ ५३ ॥

(उपजा०)पादोनरेखापरपूर्वयोजनैःपलैर्युतोनास्तिथयोदिनार्द्ध-
तः ॥ ऊनाधिकास्तद्विवरोद्भवैःपलैरूर्ध्वं तथाधो दिनपप्रवे
शनम् ॥ ५४ ॥

(अनुष्टुप्) वारादेर्घटिकाद्विघ्नाःस्वाक्षहृच्छेषवर्जिताः ॥
सैकातष्टा नगैः कालहोरेशादिनपात्क्रमात् ॥ ५५ ॥

(शालिनी) वारेप्रोक्तंकालहोरासुतस्यधिष्ण्येप्रोक्तंस्वामिति-
थ्यंशकेऽस्य ॥ कुर्य्याद्दिक्शूलादिचिन्त्यंक्षणेषुनैवोल्लंघ्यः
पारिघश्चापिदण्डः ॥ ५६ ॥

(शा०वि०) मन्वाद्यास्त्रितिथीमधौतिथिरवीऊर्ज्जेशुचौदिक्तिथी
ज्येष्ठेन्त्येचतिथिस्त्विषेनवतपस्यश्वाःसहस्येशिवाः ॥
भाद्रेग्निश्वसितेत्वमाष्टनभसःकृष्णेयुगाद्यासिते-
गोग्नीबाहुलराधयोर्मदनदर्शौभाद्रमाघासिते ॥ ५७ ॥

इति मुहूर्तचिन्तामणौ प्रथमं शुभाशुभप्रकरणम् ॥ १ ॥

अथ नक्षत्रप्रकरणम् ।

(शा०वि०) नासत्यान्तकवह्निधातृशशभृद्रुद्रादितीज्योरगा
ऋक्षेशाः पितरोभगोर्यमरवीत्वष्टासमीरःक्रमात् ॥
शक्राग्नीखलुमित्रइन्द्रनिर्ऋतिःक्षीराणिविश्वेविधि-
र्गोविन्दोवसुतोयपाजचरणाहिर्बुध्न्यपूषाभिधाः ॥ १ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(अनु०) उत्तरात्रयरोहिण्योभास्करश्चध्रुवंस्थिरम् ॥ तत्रस्थिरं
बीजगेहशान्त्यारामादिसिद्धये ॥ २ ॥ स्वात्यादित्येश्रुतेस्त्रीणि
चन्द्रश्चापिचरंचलम् ॥ तस्मिन्गजादिकारोहोवाटिकागमना-
दिकम् ॥ ३ ॥ पूर्वात्रयंयाम्यमघेउग्रंक्रूरंकुजस्तथा ॥ तस्मि-
न्घाताग्निशाठ्यानिविषशस्त्रादिसिद्ध्यति ॥४॥ विशाखाग्नेय-
भेसौम्योमिश्रंसाधारणंस्मृतम् ॥ तत्राग्निकार्य्यंमिश्रंचवृषोत्स-
र्गादिसिद्ध्यति ॥ ५ ॥हस्ताश्विपुष्याभिजितः क्षिप्रंलघुगुरुस्त-
था ॥ तस्मिन्पण्यरतिज्ञानभूषाशिल्पकलादिकम् ॥ ६ ॥
मृगान्त्यचित्रामित्रर्क्षंमृदुमैत्रंभृगुस्तथा ॥तत्रगीताम्बरक्रीडामि-
त्रकार्य्यंविभूषणम् ॥ ७ ॥ मूलेन्द्रार्द्राहिभंसौरिस्तीक्ष्णंदारुणसं-
ज्ञकम् ॥ तत्राभिचारघातोग्रभेदाः पशुदमादिकम् ॥ ८ ॥
(इं०व०)मूलाहिमिश्रोग्रमधोमुखंभवेदूर्ध्वास्यमार्द्रेज्यहरित्रयंध्रुवम्।
तिर्यङ्मुखंमैत्रकरानिलादितिज्येष्ठाश्विभानीदृशकृत्यमेषुसत् ॥९॥
(व० ति०) पौष्णध्रुवाश्विकरपञ्चकवासवेज्यादित्येप्रवालरद-
शङ्खसुवर्णवस्त्रम् ॥ धार्यंविरिक्तशनिचन्द्रकुजेह्निरक्तंभौमेध्रुवा-
दितियुगेसुभगानदध्यात् ॥ १० ॥

(शा० वि०) वस्त्राणांनवभागकेषुचचतुष्कोणेऽमराराक्षसा
मध्यत्र्यंशगतानरास्तुसदशेपार्श्वेचमध्यांशयोः ॥
दग्धेवास्फुटितेम्बरेनवतरेपङ्कादिलिप्तेनस-
द्रक्षोंशेनृसुरांशयोः शुभमसत्सर्वांशकेप्रान्ततः ॥ ११ ॥
(अनुष्टुप्)विप्राज्ञयातथोद्वाहेराज्ञाप्रीत्यार्पितंचयत् ॥
निन्द्येपिधिष्ण्येवारादौवस्त्रंधार्य्यंजगुर्बुधाः ॥ १२ ॥
(शा० वि०)राधामूलमृदुध्रुवर्क्षवरुणक्षिप्रैर्लतापादपा-
रोपोथोनृपदर्शनं ध्रुवमृदुक्षिप्रश्रवोवासवैः ॥
तीक्ष्णोग्राम्बुपभेषुमद्यमुदितं क्षिप्रान्त्यवह्नीन्द्रभा-

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

दित्येन्द्रांबुपवासवेषुहिगवांशस्तःक्रयोविक्रयः ॥ १३ ॥
(इं०व०) लग्नेशुभेचाष्टमशुद्धिसंयुतेरक्षापशूनांनिजयोनिभेचरे ॥
रिक्ताष्टमीदर्शकुजःश्रवोध्रुवत्वाष्ट्रेषुयानंस्थितिवेशनंनसत् १४॥
(मं० क्रां०) भैषज्यंसल्लघुमृदुचरेमूलभेद्व्यंगलग्नेशुक्रेन्द्वीज्ये
विदिचदिवसेचापितेषांरवेश्च॥शुद्धेरिःफद्युनमृतिगृहेसत्तिथौ
नोजनेभेंसूचीकर्माप्यदितिवसुभेत्वाष्ट्रमित्राश्विपुष्ये ॥ १५ ॥
(अनुष्टुप्)क्रयर्क्षेविक्रयोनेष्टोविक्रयर्क्षेक्रयोपिन ॥
पौष्णाम्बुपाश्विनीवातश्रवश्चित्राःक्रयेशुभाः ॥ १६ ॥
(शा०वि०)पूर्वाद्वीशकृशानुसार्पयमभेकेन्द्रत्रिकोणेशुभैः
षट्त्र्यायेष्वशुभैर्विनाघटतनुंसन्विक्रयःसत्तिथौ ॥
रिक्ताभौमघटान्विनाचविपणिर्मैत्रध्रुवक्षिप्रभै-
र्लग्नेचन्द्रसितेव्ययाष्टरहितैःपापैःशुभैर्द्व्यायखे ॥ १७ ॥
(इं०व०)क्षिप्रांत्यवस्विन्दुमरुज्जलेशादित्येष्वरिक्तारदिनेप्रशस्तम् ।
स्याद्वाजिकृत्यंत्वथहस्तिकार्य्यंकुर्य्यान्मृदुक्षिप्रचरेषुविद्वान्॥१८॥
(शा०वि०) स्याद्भूषाघटनंत्रिपुष्करचरक्षिप्रध्रुवेरत्नयु-
क्तत्तीक्ष्णोग्रविहीनभे रविकुजे मेषालिसिंहे तनौ ॥
तन्मुक्तासहितंचरध्रुवमृदुक्षिप्रे शुभे सत्तनौ
तीक्ष्णोग्राश्विमृगेद्विदैवदहनेशस्त्रंशुभंघट्टितम् ॥ १९ ॥
(स्रग्धरा) मुद्राणां पातनं सद्ध्रुवमृदुचरभक्षिप्रभैर्वीन्दुसौरे
वस्त्रेपूर्णाजयाख्येनचगुरुभृगुजास्तेविलग्नेशुभैःस्यात् ॥
वस्त्राणांक्षालनं सद्वसुहयदिनकृत्पञ्चकादित्यपुष्ये
नोरिक्तापर्वपष्ठीपितृदिनरविजज्ञेषुकार्य्यंकदापि ॥ २० ॥
(स्रग्धरा) संधार्याः कुन्तवर्मेष्वसनशरकृपाणासिपुत्र्योविरिक्ते
शुक्रेज्यार्केह्निमैत्रध्रुवलघुसहितादित्यशाक्रद्विदैवे ॥
स्युर्लग्नेपि स्थिराख्येशशिनिचशुभदृष्टेशुभैः केन्द्रगैःस्या-
द्भोगःशय्यासनादेर्ध्रुवमृदुलघुहर्यन्तकादित्यइष्टः ॥ २१ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(शा॰वि॰) अन्धाक्षंवसुपुष्यधातृजलभद्वीशार्यमान्त्याभिधं
मन्दाक्षं रविविश्वमित्रजलपाश्लेषाश्विचान्द्रंभवेत् ॥
मध्याक्षं शिवपित्र्यजैकचरणत्वाष्ट्रेन्द्रविध्यन्तकं
स्वक्षंस्वात्यदितिश्रवोदहनभाहिर्बुध्न्यरक्षोभगम् ॥ २२ ॥
(अनु॰) विनष्टार्थस्यलाभोऽन्धेशीघ्रंमन्देप्रयत्नतः ॥
स्याद्दूरेश्रवणंमध्येश्रुत्याप्तीनसुलोचने ॥ २३ ॥
(अनु॰) तीक्ष्णमिश्रध्रुवोग्रैर्यद्द्रव्यं दत्तं निवेशितम् ॥
प्रयुक्तं च विनष्टं च विष्टयां पाते च नाप्यते ॥ २४ ॥
(शा॰वि॰) मित्रार्कध्रुववासवाम्बुपमघातोयान्त्यपुष्येन्दुभिः
पापैर्हीनबलैस्तनौ सुरगुरौज्ञेवाभृगौखेविधौ ॥
आप्येसर्वजलाशयस्यखननंव्यंभोमघैः सेन्द्रभै-
स्तैर्नृत्यंहिबुकेशुभेतनुगृहेज्ञेब्जेज्ञराशौशुभम् ॥ २५ ॥
(शालिनी) क्षिप्रेमैत्रेवित्तिसितार्केज्यवारेसौम्येलग्नेकेंकुजेवाखलाभे॥
योनेमैत्र्यांराशिपोश्चापिमैत्र्यांसेवाकार्यास्वामिनःसेवकेन ॥२६॥
(शा॰ वि॰)स्वात्यादित्यमृदुद्विदैवगुरुभेकर्णत्रयाश्वेचरे
लग्ने धर्मसुताष्टशुद्धिसहितेद्रव्यप्रयोगः शुभः ॥
नारेग्राह्यमृणंतु संक्रमदिनेवृद्धौकरेर्केह्निय-
त्तद्वंशेषुभवेदृणंनचबुधेदेयं कदाचिद्धनम् ॥ २७ ॥
(शा॰वि॰) मूलद्वीशमघाचरध्रुवमृदुक्षिप्रैर्विनार्कंशनिं
पापैर्हीनबलैर्विधौजललवेशुक्रेविधौमांसले ॥
लग्नेदेवगुरौ हलप्रवहणं शस्तंनासिंहेघटे-
कर्काजैणघटेतनौक्षयकरंरिक्तासुषष्ठ्यांतथा ॥ २८ ॥

बीजोप्तिचक्रम् ।

(शा॰ वि॰) एतेषुश्रुतिवारुणादितिविशाखोडूनिभौमंविना
बीजोप्तिर्गदिताशुभात्वगुभतोष्टाग्नीन्दुरामेन्दवः ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

रामेन्द्वग्नियुगान्यसच्छुभकराण्युप्तौहलेकोंज्झिता-
द्भाद्रामाष्टनवाष्टभानिमुनिभिःप्रोक्तान्यसत्सन्तिच ॥ २९ ॥
(शार्दू०)त्वाष्ट्रान्मित्रकभाद्वयेम्बुपलघुश्रोत्रेशिरामोक्षणं
भौमार्केज्यदिने विरेकवमनाद्यंस्याद्बुधार्की विना ॥
मित्रक्षिप्रचरध्रुवे रविशुभाहे लग्नवर्गे विदो
जीवस्यापितनौगुरौनिगदिताधर्मक्रियातद्बले ॥ ३० ॥
(व० ति०) तीक्ष्णाजपादकरवह्निवसुश्रुतीन्दुस्वातीमघोत्तरज-
लान्तकतक्षपुष्ये ॥ मन्दाररिक्तरहितेदिवसेऽतिशस्ताधान्यच्छि-
दा निगदिता स्थिरभेविलग्ने ॥ ३१ ॥
(व० ति०) भाग्यार्यमश्रुतिमघेन्द्रविधातृमूलमैत्र्यान्त्यभेषुग-
दितंकणमर्दनंसत् ॥ द्वीशाजपान्निर्ऋतिधातृशतार्यमर्क्षे
सस्यस्यरोपणमिहार्किकुजौविनासत् ॥ ३२ ॥
(व०ति०) मिश्रोग्ररौद्रभुजगेन्द्रविभिन्नभेषुकर्काजतौलिरहि-
तेचतनौ शुभाहे ॥ धान्यस्थितिः शुभकरीगदिताध्रुवे-
ज्यद्वीशेन्द्रदस्रचरभेषुचधान्यवृद्धिः ॥ ३३ ॥
(व० ति०) क्षिप्रध्रुवान्त्यचरमैत्रमघासुशस्तंस्याच्छान्तिकंसह
चमंगलपौष्टिकाभ्याम् ॥ खेर्केविधौसुखगतेतनुगे गुरौनोमौ-
ढ्यादिदुष्टसमयेशुभदंनिमित्ते ॥ ३४ ॥
(अनुष्टुप्) सूर्यभात्त्रित्रिभेचान्द्रेसूर्यविच्छुक्रपंगवः ॥
चन्द्रारेज्यागुशिखिनोनेष्टाहोमाहुतिः खले ॥ ३५ ॥
(इं० व०) सैकातिथिर्वारयुताकृताप्ताशेषेगुणेभ्रेभुविवह्निवासः ॥
सौख्यायहोमेशशियुग्मशेषेप्राणार्थनाशौदिविभूतलेच ॥ ३६ ॥
(अनुष्टुप्) नवान्नंस्याच्चरक्षिप्रमृदुभेसत्तनौशुभम् ॥
विनानन्दाविषघटीमधुपौषार्किभूमिजान् ॥ ३७ ॥
(अनु०) याम्यत्रयविशाखेन्द्रसार्पपित्र्येशभिन्नभे ॥
भृग्वीज्यार्केदिनेनौकाघटनंसत्तनौशुभम् ॥ ३८ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(अनु०) मूलार्द्राभरणीपित्र्यमृगेसौम्येघटेतनौ ॥
सुखेशुक्रेष्टमेशुद्धेसिद्धिर्वीराभिचारयोः ॥ ३९ ॥

(व०ति०) व्यन्त्यादितिध्रुवमघानिलसार्पधिष्ण्येरिक्तेतिथौचर-
तनौविकवीन्दुवारे ॥ स्नानंरुजाविरहितस्यजनस्यशस्तंहीनेविधौ
खलखगैर्भवकेन्द्रकोणे ॥ ४० ॥

(अनु०) मृदुध्रुवक्षिप्रचरेज्ञेगुरौवाखलग्नगे ॥
विधौज्ञजीववर्गस्थेशिल्पारम्भःप्रसिद्ध्यति ॥ ४१ ॥

(अनु०) सुरेज्यमित्रभाग्येषुचाष्टम्यांतैतिलेहरौ ॥
शुक्रदृष्टेतनौसौम्येवारेसन्धानमिष्यते ॥ ४२ ॥

(व० ति०) त्यक्त्वाष्टभूतशनिविष्टिकुजान् जनुर्भमासौमृतौर-
विविधूअपिभानिनाड्यः ॥ द्व्यंगेचरेतनुलवेशशि-
जीवताराशुद्धौ करादितिहरीन्द्रकपेपरीक्षा ॥ ४३ ॥

(अनु०) व्ययाष्टशुद्धोपचयेलग्नगेशुभदृग्युते ॥
चन्द्रेत्रिषड्दशायस्थेसर्वारम्भःप्रसिद्ध्यति ॥ ४४ ॥

(उप०) स्वातीन्द्रपूर्वाशिवसार्पभेमृतिर्ज्वरेन्त्यमैत्रेस्थिरता
भवेद्रुजः ॥ याम्यश्रवोवारुणतक्षभेशिवाघस्राहिपक्षोद्ध्य-
धिपार्कवासवे ॥ ४५ ॥

(उपें०) मूलाग्निदास्रेनवपित्र्यभे नखा बुध्न्यार्यमेज्यादिति-
धातृभेनगाः ॥ मासोब्जवैश्वेथयमाहिमूलभेमिश्रेसपित्र्ये
फणिदंशनेमृतिः ॥ ४६ ॥

(उ०जा०) रौद्राहिशक्राम्बुपयाम्यपूर्वाद्विदैववस्वग्निषुपापवारे ॥
रिक्ताहरिस्कन्ददिनेचरोगेशीघ्रंभवेद्रोगिजनस्यमृत्युः ॥ ४७ ॥

(इं० व०) क्षिप्राहिमूलेन्दुहरीशवायुभे प्रेतक्रियास्याज्झषकुम्भ-
गेविधौ ॥ प्रेतस्यदाहंयमदिग्गमंत्यजेच्छय्यावितानं
गृहगोपनादिच ॥ ४८ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(व० ति०) भद्रातिथीरविजभूतनयार्कवारेर्द्वीशार्यमाजचरणा-
दितिवह्निवैश्वे ॥ त्रैपुष्करोभवतिमृत्युविनाशवृद्धौत्रैगुण्यदोद्वि-
गुणकृद्वसुतक्षचान्द्रे ॥ ४९ ॥

(शा० वि०) शुक्रारार्किषुदर्शभूतमदनेनन्दासुतीक्ष्णोग्रभे
पौष्णेवारुणभेत्रिपुष्करदिनेंन्यूनाधिमासेयने ॥
याम्येब्दात्परतश्चपातपरिघेदेवेज्यशुक्रास्तके
भद्रावैधृतयोःशवप्रतिकृतेर्दाहोनपक्षेसिते ॥ ५० ॥
जन्मप्रत्यरितारयोर्मृतिसुखान्त्येब्जेचकर्तुर्नस-
न्मध्योमैत्रभगादितिध्रुवविशाखाह्वचङ्घ्रिभेज्ञेपिच ॥
श्रेष्ठोर्केज्यविधोर्दिनेश्रुतिकरस्वात्यश्विपुष्येतथा
त्वाशौचात्परतोविचार्य्यमखिलंमध्येयथासंभवम् ॥ ५१ ॥

(उ० जा०) अभुक्तमूलंघटिकाचतुष्टयं ज्येष्ठान्त्यमूलादिभवं
हिनारदः ॥ वसिष्ठएकद्विघटीमितंजगौबृहस्पतिस्त्वेक-
घटीप्रमाणकम् ॥ ५२ ॥

(उ० जा०) अथोचुरन्ये प्रथमाष्टघटचोमूलस्यशक्रान्तिमपञ्चना-
डचः॥जातंशिशुंतत्रपरित्यजेद्वामुखंपितास्याष्टसमानपश्येत् ५३॥

(उपजा०) आद्येपितानाशमुपैतिमूलपादेद्वितीयेजननीतृतीये ॥
धनंचतुर्थस्यशुभोथशान्त्यासर्वत्रसत्स्यादहिभे विलोमम् ५४॥

(इं० व०) स्वर्गेशुचिप्रोष्ठपदेषुमाघेभूमौनभःकार्त्तिकचैत्रपौषे ॥
मूलंह्यधस्तात्तुतपस्यमार्गवैशाखशुक्रेष्वशुभंचतत्र ॥ ५५ ॥

(शा० वि०) गण्डान्तेन्द्रभशूलपातपरिघव्याघातगण्डावमेसं-
क्रान्तिव्यतिपातवैधृतिसिनीवालीकुहूदर्शके ॥ वज्रे कृष्णचतु-
र्दशीषुयमघण्टेदग्धयोगेमृतौ विष्टौसोदरभजनिर्नपितृभेशस्ता
शुभाशान्तितः ॥ ५६ ॥

(उ०जा०)त्रित्र्यंगपञ्चाग्निकुवेदवह्नयःशरेषुनेत्राश्विशरेन्दुभूकृताः॥
वेदाग्निरुद्राग्नियमाग्निवह्नयोऽब्धयःशतंद्विद्विरदाभतारकाः ॥५७॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(उ०जा०)अश्व्यादिरूपंतुरगास्ययोनीक्षुरोनएणास्यमणीगृहंच ॥
पृषत्कचक्रेभवनं च मञ्चः शय्याकरो मौक्तिकविद्रुमंच ॥५८॥
(रथोद्धता)तोरणंबलिनिभंचकुण्डलंसिंहपुच्छगजदन्तमञ्चकाः ॥
त्र्यस्त्रिचत्रिचरणाभमर्दलौ वृत्तमञ्चयमलाभमर्दलाः ॥ ५९ ॥
(उ०जा०)जलाशयारामसुरप्रतिष्ठासौम्यायनेजीवशशाङ्कशुक्रे ॥
दृश्येमृदुक्षिप्रचरध्रुवेस्यात्पक्षेसितेस्वर्क्षतिथिक्षणेवा ॥ ६० ॥
(उ०जा०)रिक्तारवर्जेदिवसेतिशस्ताशशांकपापैस्त्रिभवांगसंस्थैः ॥
व्यन्त्याष्टगैः सत्खचरैर्मृगेन्द्रेसूर्य्योघटेकोयुवतौचविष्णुः ॥ ६१ ॥
शिवोनृयुग्मेद्वितनौचदेव्यः क्षुद्राश्चरेसर्वइमेस्थिरर्क्षे ॥
पुष्येग्रहाविघ्नपयक्षसर्पभूतादयोन्तेश्रवणेजिनश्च ॥ ६२ ॥
इति श्रीदैव० रामविर० मुहूर्तचिंता० द्वि० नक्ष० प्र०समाप्तम् ॥२॥

अथ संक्रान्तिप्रकरणम् ।

(वसन्तति०)घोरार्कसङ्क्रमणमुग्ररवौहिशूद्रान्ध्वाङ्क्षीविशोल-
घुविधौचचरर्क्षभौमे ॥चौरान्महोदरयुतानृपतीन्ज्ञमैत्रेमन्दाकि-
नीस्थिरगुरौसुखयेच्चमन्दा ॥ १ ॥विप्रांश्चमिश्रभभृगौतुपशूंश्च
मिश्रातीक्ष्णार्कजेन्त्यजमुखान्खलुराक्षसीच ॥ त्र्यंशेदिनस्यनृप-
तीन्प्रथमेनिहन्तिमध्येद्विजानपिविशोपरकेचशूद्रान् ॥ २ ॥
अस्तेनिशाप्रहरकेषुपिशाचकादीन्नक्तञ्चरानपिनटान्पशुपालकां-
श्च ॥ सूर्य्योदयेसकललिङ्गजनंचसौम्ययाम्यायनंमकरकर्कट-
योर्निरुक्तम् ॥ ३ ॥
(अनु०) षडशीत्याननंचापनृयुक्कन्याझषेभवेत् ॥
तुलाजौविषुवद्विष्णुपदंसिंहालिगोघटे ॥ ४ ॥
(उ० जा०) संक्रान्तिकालादुभयत्रनाडिकाःपुण्यामताःषोड-
शषोडशोष्णगोः ॥ निशीथतोर्वागपरत्रसंक्रमेपूर्वापराहान्तिमपू-
र्वभागयोः ॥ ५ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(उप०) पूर्णेनिशीथेयदिसंक्रमःस्याद्दिनद्वयंपुण्यमथोदयास्तात् ॥
पूर्वंपरस्ताद्यदियाम्यसौम्यायने दिनेपूर्वपरेतुपुण्ये ॥ ६ ॥
(इं०व०)संध्यात्रिनाडीप्रमितार्कबिम्बादर्द्धोदितास्तादधऊर्ध्वमत्र ॥
चेद्याम्यसौम्येअयने क्रमात्स्तःपुण्यौतदानींपरपूर्वघस्रौ ॥ ७ ॥
(अनु०) याम्यायनेविष्णुपदेचाद्यामध्यातुलाजयोः ॥
षडशीत्याननेसौम्येपरानाड्योऽतिपुण्यदाः ॥ ८ ॥
(उ०जा०)तथायनांशाःखरसाहताश्वस्पष्टार्कगत्याविहृतादिनाद्यैः
मेषादितःप्राक्चलसंक्रमाःस्युर्दानेजपादौबहुपुण्यदास्ते ॥ ९ ॥
(उ० जा०) समंमृदुक्षिप्रवसुश्रवोग्निमघात्रिपूर्वास्त्रपभंबृहत्स्यात् ॥
ध्रुवद्विदैवादितिभंजघन्यंसार्पाम्बुपार्द्रानिलशाक्रयाम्यम् ॥ १० ॥
(उ० जा०) जघन्यभेसंक्रमणेमुहूर्त्ताःशरेन्दवोबाणकृताबृहत्सु ॥
खरामसङ्ख्यासमभेमहर्घंसमर्घसाम्यंविधुदर्शनेपि ॥ ११ ॥
(अनुष्टुप्) अर्कादिवारेसंक्रांतौकर्कस्याब्दविशोपकाः ॥
दिशो नखागजाःसूर्याधृत्योष्टादशसायकाः ॥ १२ ॥
(इं०व०)स्यात्तैतिलेनागचतुष्पदेरविःसुप्तोनिविष्टस्तुगरादिपञ्चके ॥
किंस्तुघ्नऊर्ध्वःशकुनौसकौलवेनेष्टःसमःश्रेष्ठइहार्घवर्षणे ॥ १३ ॥
(शार्दू०) सिंहव्याघ्रवराहरासभगजावाहद्विषड्घोटकाः
श्वाजौगौश्चरणायुधश्चबवतोवाहा रवेःसंक्रमे ॥
वस्त्रंश्वेतसुपीतहारितकपांड्वारक्तकालासितं
चित्रंकंबलदिग्घनाभमथशस्त्रंस्याद्भुशुण्डीगदा ॥ १४ ॥
खड्गोदण्डशरासतोमरमथो कुन्तश्चपाशोंकुशो-
ऽस्त्रंबाणास्त्वथभक्ष्यमन्नपरमान्नंभैक्षपक्कान्नकम् ॥
दुग्धंदध्यपिचित्रितान्नगुडमध्वाज्यंतथाशर्कराऽ-
थोलेपोमृगनाभिकुंकुममथोपाटीरमृद्रोचनम् ॥ १५ ॥
यावश्चोतुमदोनिशांजनमथोकालागुरुश्चन्द्रको

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

जातिर्दैवतभूतसर्पविहगाः पश्वेणविप्रास्ततः ॥
क्षत्त्रावैश्यकशूद्रसंकरभवाःपुष्पंचपुन्नागकं
जातीबाकुलकेतकानिचतथाबिल्वार्कदूर्वाम्बुजम् ॥ १६ ॥
(इं०व०)स्यान्मल्लिकापाटलिकाजपाचसंक्रांतिवस्त्राशनवाहनादेः।
नाशश्चतद्वृत्त्युपजीविनांचस्थितोपविष्टस्वपतांचनाशः ॥१७॥
(उप०) संक्रांतिधिष्ण्याधरधिष्ण्यतस्त्रिभेस्वभेनिरुक्तंगमनंततो-
ङ्घ्रिभे॥सुखंत्रिभेपीडनमंगभेसुखंत्रिभेर्थहानीरसभेधनागमः ॥१८॥
(उ०जा०)नृपेक्षणंसर्वकृतिश्चसंगरःशास्त्रंविवाहोगमदीक्षणेरवेः ॥
वीर्येथताराबलतःशुभोविधुर्विधोर्बलेर्कोर्कबलेकुजादयः॥१९॥
(उप०)स्पष्टार्कसंक्रांतिविहीनउक्तोमासोधिमासःक्षयमासकस्तु ॥
द्विसंक्रमस्तत्रविभागयोःस्तस्तिथेर्हिमासौप्रथमान्त्यसंज्ञौ२०॥
इति श्रीदैवज्ञानंतसुतरामविरचिते मुहूर्तचिं० संक्रांतिप्रकरणम्३॥

अथ गोचरप्रकरणम् ।

(उ०जा०)सूर्योरसान्त्येखयुगेग्निनन्देशिवाक्षयोर्भौमशनीतमश्च ॥
रसांकयोर्लाभशरेगुणांत्येचंद्रोम्बराब्धौगुणनन्दयोश्च ॥ १ ॥
लाभाष्टमेचाद्यशरेरसान्त्येनगद्वये ज्ञो द्विशरेब्धिरामे ॥
रसांकयोर्नागविधौखनागेलाभव्ययेदेवगुरुःशराब्धौ ॥ २ ॥
(इं०व०) द्व्यंत्येनवाशेद्रिगुणेशिवाहौशुक्रःकुनागेद्रिनगेग्निरूपे ॥
वेदांबरेपञ्चनिधौगजेषौनंदेशयोर्भानुरसेशिवाग्नौ ॥ ३ ॥
(उप०) क्रमाच्छुभोविद्धइतिग्रहःस्यात्पितुःसुतस्यात्रनवेधमाहुः॥
दुष्टोपिखेटोविपरीतवेधाच्छुभोद्विकोणेशुभदःसितेब्जः ॥ ४ ॥
(उ०जा०)स्वजन्मराशेरिहवेधमाहुरन्यग्रहाधिष्ठितराशितःसः ॥
हिमाद्रिविंध्यांतरएववेधोनसर्वदेशेष्वितिकाश्यपोक्तिः ॥ ५ ॥
(शा० वि०) जन्मर्क्षेनिधनंग्रहेजनिभतोघातःक्षतिःश्रीर्व्यथा
चिंतासौख्यकलत्रदौस्थ्यमृतयः स्युर्माननाशः सुखम् ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

लाभोपाय इति क्रमात्तदशुभध्वस्त्यै जपस्वर्णगो-
दानंशांतिरथोग्रहंत्वशुभदंनोवीक्ष्यमाहुःपरे ॥ ६ ॥
(अनु०) पापान्तःपापयुग्घूनेपापाच्चंद्रःशुभोप्यसत् ॥
शुभांशेचाधिमित्रांशेगुरुदृष्टोऽशुभोपिसत् ॥ ७ ॥
(अनु०) सिताशितादौसद्दुष्टेचन्द्रेपक्षौशुभावुभौ ॥
व्यत्यासेचाशुभौप्रोक्तौसंकटेऽब्जबलंत्विदम् ॥ ८ ॥
(शालि०)वज्रंशुक्रेऽब्जेसुमुक्ताप्रवालंभौमेगौगोमेदमार्कौसुनीलम् ॥
केतौवैडूर्यंगुरौपुष्पकंज्ञेपाचिःप्राङ्माणिक्यमर्केतुमध्ये ॥ ९ ॥
(इं०व०)माणिक्यमुक्ताफलविद्रुमाणिगारुत्मकंपुष्पकवज्रनीलम् ॥
गोमेदवैडूर्यकमर्कतःस्यूरत्नान्यथोज्ञस्यमुदेसुवर्णम् ॥ १० ॥
(शालि०)धार्यंलाजावर्त्तकंराहुकेत्वोरौप्यंशुक्रेन्द्वोश्चमुक्तागुरोस्तु ॥
लोहंमन्दस्यारभान्वोःप्रवालंताराजन्मर्क्षात्त्रिरावृत्तितःस्यात् ११ ॥
(अनु०) जन्माख्यसंपद्विपदःक्षेमप्रत्यरिसाधकाः ॥
वधमैत्रातिमैत्राः स्युस्तारानामसदृक्फलाः ॥ १२ ॥
(शार्दू०) मृत्यौस्वर्णतिलान्विपद्यपिगुडंशाकंत्रिजन्मस्वथो
दद्यात्प्रत्यरितारकासुलवणंसर्वोविपत्प्रत्यरिः ॥
मृत्युश्चादिमपर्ययेनशुभदोथैषांद्वितीयेंशका-
नादिप्रान्त्यतृतीयकाअथशुभाःसर्वेतृतीयेस्मृताः ॥ १३ ॥
(अनुष्टुप्) षष्टिघ्नं गतभं भुक्तघटीयुक्तं युगाहतम् ॥
शराब्धिहृल्लब्धतोर्कशेषेवस्थाः क्रियाद्विधोः ॥ १४ ॥
(उ०जा०) प्रवासनाशौमरणंजयश्चहास्यारतिक्रीडितसुप्तभुक्ताः ॥
ज्वराख्यकंपस्थिरताअवस्थामेषात्क्रमान्नामसदृक्फलाःस्युः ॥ १५
(शार्दू०) लाजाकुष्ठबलाप्रियङ्गुघनसिद्धार्थैर्निशादारुभिः
पुङ्खालोध्रयुतैर्जलैर्निगदितंस्नानंग्रहोत्थाघहृत् ॥
धेनुःकंब्वरुणोवृषश्चकनकंपीताम्बरंघोटकः
श्वेतोगौरसितामहासिरजइत्येतारवेर्दक्षिणाः ॥ १६ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(उ०जा०) सूर्य्यारसौम्यास्फुजितोक्षनागसप्ताद्रिवस्त्रान्वि-
धुरग्निनाडीः ॥ तमोयमेज्यास्त्रिरसाश्विमासान्गन्तव्यराशेः
फलदाः पुरस्तात् ॥ १७ ॥
(शालिनी) दुष्टेयोगेहेमचन्द्रेचशंखंधान्यंतिथ्यर्द्धेतिथौतंडुलांश्च॥
वारेरत्नंभेचगांहेमनाड्यांदद्यात्सिन्धूत्थंचतारासुराजा ॥१८॥
(व० ति०) राश्यादिगौरविकुजौफलदौसितेज्यौमध्येसदा-
शशिसुतश्चरमेब्जमन्दौ ॥ अध्वाग्निवह्निभयसन्मतिवस्त्रसौख्य-
दुःखानि मासि जनिभे रविवासरादौ ॥ १९ ॥

इति श्रीदैवज्ञानन्तसुतरामविरचिते मुहूर्त्तचिंतामणौ चतुर्थं
गोचरप्रकरणं समाप्तम् ॥ ४ ॥

अथ संस्कारप्रकरणम् ।

(अनु०) आद्यंरजःशुभंमाघमार्गराधेषफाल्गुने ॥
ज्येष्ठश्रावणयोःशुक्केसद्वारेसत्तनौदिवा ॥ १ ॥
श्रुतित्रयमृदुक्षिप्रध्रुवस्वातौसिताम्बरे ॥
मध्यंचमूलादितिभेपितृमिश्रेपरेष्वसत् ॥ २ ॥
(शालिनी) भद्रानिद्रासंक्रमेदर्शरिक्तासंध्याषष्ठीद्वादशीवैधृतेषु ॥
रोगेष्टम्यांचन्द्रसूर्योपरागेपातेचाद्यंनोरजोदर्शनंसत् ॥ ३ ॥
(व० ति०) हस्तानिलाश्विमृगमैत्रवसुध्रुवाख्यैःशक्रान्वितैः
शुभतिथौ शुभवासरेच ॥ स्नायादथार्तववतीमृगपौष्णवायु-
हस्ताश्विधातृभिररं लभते च गर्भम् ॥ ४ ॥
(शार्दू०) गंडान्तंत्रिविधंत्यजेन्निधनजन्मर्क्षेचमूलान्तकं
दास्रंपौष्णमघोपरागदिवसंपातंतथावैधृतिम् ॥
पित्रोःश्राद्धदिनंदिवाचपरिघाद्यर्द्धंस्वपत्नीगमे
भान्युत्पातहतानिमृत्युभवनंजन्मर्क्षतःपापभम् ॥ ५ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(शालि॰) भद्राषष्ठीपर्वरिक्ताश्चसन्ध्याभौमार्कार्कीनाद्यरात्रीश्च-
तस्रः॥गर्भाधानंत्र्युत्तरेन्द्वर्कमैत्रब्रह्मस्वातीविष्णुवस्वम्बुपेसत्॥६॥

(इं॰व॰)केन्द्रत्रिकोणेषुशुभैश्चपापैस्त्र्यायारिगैःपुंग्रहदृष्टलग्ने ॥
ओजांशगेन्दावपियुग्मरात्रौचित्रादितीज्याश्विषुमध्य-
मंस्यात् ॥ ७ ॥

(शार्दू॰) जीवार्कारदिनेमृगेज्यनिर्ऋतिश्रोत्रादितिब्रध्नभे-
रिक्तामार्करसाष्टवर्ज्यतिथिभिर्मासाधिपे पीवरे ॥
सीमन्तोष्टमषष्ठमासिशुभदैः केन्द्रत्रिकोणे खलै-
र्लाभारित्रिषुवाध्रुवान्त्यसदहे लग्ने च पुम्भांशके ॥ ८ ॥

(व॰ति॰) मासेश्वराःसितकुजेज्यरवीन्दुसौरिचन्द्रात्मजास्त-
नुपचन्द्रदिवाकराःस्युः ॥ स्त्रीणां विधोर्बलमुशन्ति
विवाहगर्भसंस्कारयोरितरकर्मसुभर्तुरेव ॥ ९ ॥

(इं॰व॰) पूर्वोदितैःपुंसवनंविधेयंमासेतृतीयेत्वथविष्णुपूजा ॥
मासेष्टमेविष्णुविधातृजीवैर्लग्नेशुभे मृत्युगृहेचशुद्धे ॥ १० ॥

(उप॰) तज्जातकर्मादिशिशोर्विधेयंपर्वाख्यरिक्तोनतिथौशुभेह्नि ॥
एकादशद्वादशकेपि घस्रेमृदुध्रुवक्षिप्रचरोडुषुस्यात् ॥ ११ ॥

(व॰ति॰) पौष्णध्रुवेन्दुकरवातहयेषुसूतीस्नानंसमित्रभरवीज्य-
कुजेषुशस्तम् ॥ नार्द्रात्रयश्रुतिमघान्तकमिश्रमूलत्वाष्ट्रेज्ञसौ-
रिवसुषड्विरिक्ततिथ्याम् ॥ १२ ॥

(शार्दू॰) मासेचेत्प्रथमेभवेत्सदशनोबालोविनश्येत्स्वयं
हन्यात्सक्रमतोऽनुजातभगिनीमात्रग्रजान्द्व्यादिके ॥
षष्ठादौ लभते हि भोगमतुलं तातात्सुखं पुष्टतां
लक्ष्मींसौख्यमथोजनौसदशनोवोर्ध्वस्वपित्रादिहा ॥ १३ ॥

(अनुष्टुप्) दोलारोहेऽर्कभात्पञ्चशरपञ्चेषुसप्तभैः ॥
नैरुज्यंमरणंकार्श्यं व्याधिःसौख्यं क्रमाच्छिशोः ॥ १४ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(व॰ति॰) दन्तार्कभूपधृतिदिङ्मितवासरेस्याद्वारेशुभेमृदुल-
घुध्रुवभैः शिशूनाम् ॥ दोलाधिरूढिरथनिष्क्रमणंचतुर्थ-
मासेगमोक्तसमयेर्कमितेऽह्नि वा स्यात् ॥ १५ ॥

(भुजं॰)कवीज्यास्तचैत्राधिसासेनपौषेजलंपूजयेत्सूतिकामास-
पूर्तौ ॥ बुधेंद्वीज्यवारेविरिक्तेतिथौहिश्रुतीज्यादितीन्द्व-
र्कनैर्ऋत्यमैत्रे ॥ १६ ॥

(स्रग्धरा) रिक्तानंदाष्टदर्शंहरिदिवसमथोसौरिभौमार्कवारा-
छूँग्नं जन्मर्क्षलग्नाष्टमगृहलवगं मीनमेषालिकं च ॥
हित्वा षष्ठात्समेमास्यथ च मृगदृशांपञ्चमादोजमासे
नक्षत्रैःस्यात्स्थिराख्यैःसमृदुलघुचरैर्बालकान्नाशनंसत् ॥१७॥

(व॰ति॰) केन्द्रत्रिकोणसहजेषु शुभैः खशुद्धे लग्ने त्रिलाभरिपु-
गैश्च वदन्तिपापैः ॥ लग्नाष्टषष्ठरहितं शशिनं प्रशस्तं मैत्रा-
म्बुपानिलजनुर्भमसच्च केचित् ॥ १८ ॥

(अनु॰) क्षीणेंदुपूर्णचंद्रेज्यज्ञभौमार्कार्किभार्गवैः ॥
त्रिकोणव्ययकेंद्राष्टस्थितैरुक्तंग्रहैः फलम् ॥ १९ ॥
भिक्षाशीयज्ञकृद्दीर्घजीवीज्ञानीचपित्तरुक् ॥
कुष्ठीचान्नक्लेशवातव्याधिमान्भोगभागिति ॥ २० ॥

(व॰ति॰)पृथ्वींवराहमभिपूज्यकुजेविशुद्धेरिक्तेतिथौव्रजति
पञ्चममासिबालम् ॥ बद्धाशुभेह्निकटिसूत्रमथध्रुवेन्दु-
ज्येष्ठर्क्षमैत्रलघुभैरुपवेशयेत्कौ ॥ २१ ॥

(शालि॰)तस्मिन्कालेस्थापयेत्तत्पुरस्ताद्वस्त्रंशस्त्रंपुस्तकंलेखनींच।
स्वर्णंरौप्यंयच्चगृह्णाति बालस्तैराजीवैस्तस्य वृत्तिः प्रदिष्टा ॥२२॥

(स्रग्धरा) वारेभौमार्किहीनेध्रुवमृदुलघुभैर्विष्णुमूलादितीन्द्र-
स्वातीवस्वभ्युपेतैर्मिथुनमृगसुताकुम्भगोमीनलग्ने सौम्यैः ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

केन्द्रत्रिकोणैरशुभगगनगैः शत्रुलाभत्रिसंस्थैस्ताम्बूलं सार्द्ध-
मासद्वयमितसमये प्रोक्तमन्नाशने वा ॥ २३ ॥

(स्रग्धरा) हित्वैतांश्चैत्रपौषावमहरिशयनंजन्ममासंचरिक्तां
युग्माब्दंजन्मताराऋतुमुनिवसुभिः संमितेमास्यथो वा ॥ ज-
न्माहात्सूर्यभूपैःपरिमितदिवसेज्ञेज्यशुक्रेन्दुवारेथोजाब्देविष्णु-
युग्मादितिमृदुलघुभैः कर्णवेधः प्रशस्तः ॥ २४ ॥

(प्रहर्षि०) संशुद्धेमृतिभवने त्रिकोणकेन्द्रत्र्यायस्थैः शुभखच-
रैःकवीज्यलग्ने ॥ पापाख्यैरारिसहजायगेहसंस्थैर्लग्नस्थे
त्रिदशगुरौ शुभावहः स्यात् ॥ २५ ॥

(स्रग्धरा) गीर्वाणाम्बुप्रतिष्ठापरिणयदहनाधानगेहप्रवेशा-
श्चौलंराजाभिषेको व्रतमपि शुभदं नैव याम्यायनेस्यात् ॥
नोवाबाल्यास्तवार्द्धे सुरगुरुसितयोर्नैव केतूदये स्या
त्पक्षंवार्द्धंचकेचिज्जहतितमपरेयावदीक्षांतदुग्रे ॥ २६ ॥

(अनु०) पुरःपश्चाद्भृगोर्बाल्यंत्रिदशाहंचवार्द्धकम् ॥
पक्षं पञ्चदिनं ते द्वे गुरोः पक्षमुदाहृते ॥ २७ ॥
तेदशाहंद्वयोःप्रोक्तेकैश्चित्सप्तदिनं परैः ॥
त्र्यहंत्वात्ययिकेप्यन्यैरर्द्धाहंचत्र्यहंविधोः ॥ २८ ॥

(स्रग्ध०) चूडावर्षात्तृतीयात्प्रभवतिविषमेष्टार्करिक्ताद्यषष्ठी-
पर्वोनाहेविचैत्रोदगयनसमयेज्ञेन्दुशुक्रेज्यकानाम् ॥
वारेलग्नांशयोश्चास्वभनिधनतनौनैधनेशुद्धियुक्ते
शाक्रोपेतैर्विमैत्रैर्मृदुचरलघुभैरायषट्त्रिस्थपापैः ॥ २९ ॥

(रथो०) क्षीणचन्द्रकुजसौरिभास्करैर्मृत्युशस्त्रमृतिपंगुताज्वराः ॥
स्युःक्रमेणबुधजीवभार्गवैःकेन्द्रगैश्चशुभमिष्टतारया ॥ ३० ॥

(अनु०) पञ्चमासाधिकेमातुर्गर्भेचौलंशिशोर्नहि ॥
पञ्चवर्षाधिकस्येष्टंगर्भिण्यामपि मातरि ॥ ३१ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(शा०)तारादौष्टचेब्जेत्रिकोणोच्चगेवाक्षौरंसत्स्यात्सौम्यमित्रस्ववर्गे।
सौम्येभेब्जेशोभनेदुष्टताराशस्ताज्ञेयाक्षौरयात्रादिकृत्ये ॥ ३२ ॥

(अनु०) ऋतुमत्याःसूतिकायाःसूनोश्चौलादिनाचरेत् ॥
ज्येष्ठापत्यस्यनज्येष्ठेकैश्चिन्मार्गेपिनेष्यते ॥ ३३ ॥

(शार्दू०) दन्तक्षौरनखक्रियात्रविहिताचौलोदितेवारभे
मन्दांगाररवीन्विहाय नवमं घस्रं च सन्ध्यां तथा ॥
रिक्तां पर्व निशां निरासनरणग्रामप्रयाणोद्यतः
स्नाताभ्यक्तकृताशनैर्नहिपुनःकार्य्याहितप्रेप्सुभिः ॥ ३४ ॥

(मन्जुभाषिणी) क्रतुपाणिपीडमृतिबन्धमोक्षणेक्षुरकर्मचद्वि-
जनृपाज्ञयाचरेत् ॥ शववाहतीर्थगमसिन्धुमज्जनक्षुरमा-
चरेन्नखलुगर्भिणीपतिः ॥ ३५ ॥

(मु० प्र०)

नृपाणां हितं क्षौरभे श्मश्रुकर्म दिने पञ्चमेपञ्चमेस्योदये वा ॥
षडग्निस्त्रिमैत्रोष्टकःपञ्चपित्र्योऽब्दतोब्ध्यर्यमाक्षौरकृन्मृत्युमेति ३६

(पञ्चचामर)गणेशविष्णुवाग्रमाःप्रपूज्य पञ्चमाब्दकेतिथौशिवार्के-
दिग्द्विषट्शरत्रिकेरवावुदक्॥लघुश्रवोनिलान्त्यभादितीशतक्ष-
मित्रभे चरोनसत्तनौ शिशोर्लिपिग्रहः सतां दिने ॥ ३७ ॥

(पञ्चचामर)मृगात्कराच्छ्रुतेस्त्रयेशिवमूलपूर्विकात्रये गुरुद्वयेर्कजीव-
वित्सितेऽह्निषट्शरत्रिके॥ शिवार्कदिग्द्विकेतिथौध्रुवांत्यमित्र-
भेपरैःशुभैरधीतिरुत्तमा त्रिकोणकेन्द्रगैःस्मृता ॥ ३८ ॥

(शार्दू०) विप्राणांव्रतबन्धनंनिगदितंगर्भाज्जनेर्वाष्टमे
वर्षे वाप्यथपञ्चमे क्षितिभुजां षष्ठेतथैकादशे ॥
वैश्यानां पुनरष्टमेप्यथ पुनःस्याद्द्वादशेवत्सरे
कालेथद्विगुणेगतेनिगदितेगौणंतदाहुर्बुधाः ॥ ३९ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(वसं०) क्षिप्रध्रुवाहिचरमूलमृदुत्रिपूर्वारौद्रेर्कविद्गुरुसिते-
न्दुदिनेव्रतं सत् ॥ द्वित्रीषुरुद्ररविदिक्प्रमितेतिथौ
हिकृष्णादिमत्रिलवकेपिनचापराह्णे ॥ ४० ॥

(प्रमाणिका) कवीज्यचन्द्रलग्नपारिपौमृतौव्रतेधमाः ॥
व्ययेब्जभार्गवौतथातनौमृतौसुतेखलाः ॥ ४१ ॥

(अनु०) व्रतबन्धेष्टषड्रिःफवर्जिताःशोभनाः शुभाः ॥
त्रिषडायेखलाःकर्कगोस्थःपूर्णोविधुस्तनौ ॥ ४२ ॥

(शा०) विप्राधीशौभार्गवेज्यौकुजार्कौराजन्यानामोषधीशो-
विशांच । शूद्राणांज्ञश्चांत्यजानांशनिःस्याच्छाखेशाः
स्युर्जीवशुक्रारसौम्याः ॥ ४३ ॥

(वसं०) शाखेशवारतनुवीर्यमतीवशस्तंशाखेशसूर्यशशि-
जीवबलेव्रतंसत् ॥ जीवेभृगौरिपुगृहेविजितेचनीचे
स्याद्वेदशास्त्रविधिना रहितो व्रतेन ॥ ४४ ॥

(अनु०)जन्मर्क्षमासलग्नादौव्रतेविद्याधिकोव्रती ॥
आद्यगर्भेपिविप्राणांक्षत्रादीनामनादिमे ॥ ४५ ॥

(अनु०)बटुकन्याजन्मराशेस्त्रिकोणायद्विसप्तगः ॥
श्रेष्ठोगुरुःखषट्त्र्याद्येपूजयान्यत्रनिन्दितः ॥ ४६ ॥

(अनु०) स्वोच्चेस्वभेस्वमैत्रेवास्वांशेवर्गोत्तमेगुरुः ॥
रिःफाष्टतुर्यगोपीष्टोनीचारिस्थःशुभोप्यसत् ॥ ४७ ॥

(अनु०) कृष्णप्रदोषेऽनध्यायेशनौनिश्यपराह्णके ॥
प्राक्सन्ध्यागर्जितेनेष्टोव्रतबन्धोगलग्रहे ॥ ४८ ॥

अनु०) क्रूरोजडोभवेत्पापः पटुः षट्कर्मकृद्वटुः ॥
यज्ञार्थभाक्तथामूर्खोरव्याद्यंशेतनौक्रमात् ॥ ४९ ॥

(त्रोटक) विद्यानिरतःशुभराशिलवेपापांशगतेहिदरिद्रतरः ॥
चन्द्रेस्वलवेबहुदुःखयुतःकर्णादितिभेधनवान्स्वलवे ॥ ५० ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(अनु०) राजसेवीवैश्यवृत्तिःशस्त्रवृत्तिश्चपाठकः ॥
प्राज्ञोर्थवान्म्लेच्छसेवीकेन्द्रेसूर्यादिखेचरैः ॥ ५१ ॥

(अनु०) शुक्रेजीवेतथाचन्द्रेसूर्यभौमार्किसंयुते ॥
निर्गुणःक्रूरचेष्टःस्यान्निर्घृणःसद्युतेपटुः ॥ ५२ ॥

(प्रमाणिका) विधौसितांशगेसितेत्रिकोणगेगुरौतनौ ॥
समस्तवेदविद्धतीयमांशगेतिनिर्घृणः॥ ५३ ॥

(जघनचपला०)शुचिशुक्रपौषतपसांदिगश्विरुद्रार्कसंख्यसिततिथयः ॥भूतादित्रितयाष्टमिसंक्रमणंचव्रतेष्वनध्यायाः ॥ ५४ ॥

(अनु०) अर्कतर्कत्रितिथिषु प्रदोषः स्यात्तदग्रिमैः ॥
रात्र्यर्द्धसार्द्धप्रहरयाममध्यस्थितैः क्रमात्॥ ५५ ॥

(आर्या) प्राग्ब्रह्मौदनपाकाद्व्रतबन्धानन्तरंयदिचेत् ॥
उत्पातानध्ययनोत्पत्तावपिशान्तिपूर्वकंतत्स्यात् ॥ ५६ ॥

(व०ति०) वेदक्रमाच्छशिशिवाहिकरत्रिमूलपूर्वासुपौष्णकरमैत्रमृगादितीज्ये ॥ ध्रौवेषुचाश्विवसुपुष्यकरोत्तरेशकर्णेमृगान्त्यलघुमैत्रधनादितौसत् ॥ ५७ ॥

(अनु०) नान्दीश्राद्धोत्तरंमातुःपुष्पे लग्नान्तरेनहि ॥
शान्त्याचौलंव्रतंपाणिग्रहः कार्योन्यथानसत् ॥ ५८ ॥

(अनु०) विचैत्रव्रतमासादौविभौमास्तेविभूमिजे ॥
छुरिकाबन्धनं शस्तं नृपाणांप्राग्विवाहतः ॥ ५९ ॥

(अनु०) केशान्तंषोडशेवर्षेचौलोक्तदिवसेशुभम् ॥
व्रतोक्तदिवसादौहिसमावर्त्तनमिष्यते ॥ ६० ॥

इति दैवज्ञानन्तसुतरामविरचितेमुहूर्त्तचिन्तामणौसंस्कारप्रकरणं पञ्चमम् ॥ ५ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

अथ विवाहप्रकरणम् ।

(वसं०) भार्यात्रिवर्गकरणंशुभशीलयुक्ताशीलंशुभंभवति
लग्नवशेन तस्याः ॥ तस्माद्विवाहसमयः परिचिन्त्यतेहि
तन्निघ्नतामुपगताः सुतशीलधर्माः ॥ १ ॥

(स्रग्धरा) आदौसंपूज्यरत्नादिभिरथगणकंवेदयेत्स्वस्थचित्तं
कन्योद्वाहंदिगीशानलहयविशिखेप्रश्नलग्नाद्यदीन्दुः ॥
दृष्टोजीवेनसद्यःपरिणयनकरोगोतुलाकर्कटाख्यं
वास्यात्प्रश्नस्यलग्नंशुभखचरयुतालोकितंतद्विदध्यात् ॥ २ ॥

(द्रुतविलम्बितम्)

विषमभांशगतौशशिभार्गवौतनुगृहंबलिनौयदिपश्यतः ॥
रचयतोवरलाभमिमौयदायुगलभांशगतौयुवतिप्रदौ ॥ ३ ॥

(शालिनी)षष्ठाष्टस्थःप्रश्नलग्नाद्यदीन्दुर्लग्नेक्रूरःसप्तमेवाकुजःस्यात्
मूर्त्ताविन्दुःसप्तमेतस्यभौमोरण्डासास्यादष्टसंवत्सरेण ॥ ४ ॥

(दोधकं)प्रश्नतनोर्यदिपापनभोगःपञ्चमगोरिपुदृष्टशरीरः ॥
नीचगतश्चतदाखलुकन्यास्यात्कुलटात्वथवामृतवत्सा॥ ५ ॥

(पुष्पिताग्रा)

यदिभवतिसितातिरिक्तपक्षेतनुगृहतःसमराशिगः शशांकः ॥
अशुभखचरवीक्षितोरिरन्ध्रेभवतिविवाहविनाशकारकोयम्॥ ६ ॥

(शार्दू०) जन्मोत्थंचविलोक्यबालविधवायोगंविधाप्यव्रतं
सावित्र्याउतपैप्पलंहिसुतयादद्यादिमांवारहः ॥
सल्लग्नेच्युतमूर्तिपिप्पलघटैः कृत्वाविवाहंस्फुटं
दद्यात्तांचिरजीविनेत्रनभवेद्दोषःपुनर्भूभवः ॥ ७ ॥

(स्रग्वि०) प्रश्नलग्नक्षणेयादृशापत्ययुक्स्वेच्छयाकामिनी
तत्रचेदाव्रजेत् ॥ कन्यकावासुतोवातदापण्डि-
तैस्तादृशापत्यमस्या विनिर्दिश्यते ॥ ८ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(स्रग्विणी)शंखभेरीविपञ्चीरवैर्मंगलंजायतेवैपरीत्यंतदालक्षयेत्॥ वायसोवाखरःश्वासृगालोपिवाप्रश्नलग्नक्षणेरौतिनादंयदि ॥ ९ ॥

(मत्त०)विश्वस्वातीवैष्णवपूर्वात्रयमैत्रैर्वस्वाग्नेयैर्वाकरपीडोचितऋक्षैः । वस्त्रालङ्कारादिसमेतैःफलपुष्पैःसंतोष्यादौस्यादनुकन्यावरणंसत् ॥ १० ॥

(मत्त०)धरणिदेवोथवाकन्यकासोदरःशुभदिनेगीतवाद्यादिभिःसंयुतः।वरवृतिंवस्त्रयज्ञोपवीतादिनाध्रुवयुतैर्वह्निपूर्वात्रयैराचरेत्॥११॥

(व० मा०) गुरुशुद्धिवशेनकन्यकानांसमवर्षेषुषडब्दकोपरिष्टात् ॥ रविशुद्धिवशाच्छुभोवराणामुभयोश्चन्द्रविशुद्धितोविवाहः ॥१२ ॥

(द्रुतवि०)मिथुनकुम्भवृषालिमृगाजगेमिथुनगेपिरवौत्रिलवेशुचेः॥ अलिमृगाजगतेकरपीडनंभवतिकार्तिकपौषमधुष्वपि ॥ १३ ॥

(रथोद्धता) आद्यगर्भसुतकन्ययोर्द्वयोर्जन्ममासभतिथौकरग्रहः ॥ नोचितोऽथविबुधैःप्रशस्यते चेद्द्वितीयजनुषोःसुतप्रदः ॥ १४ ॥

(शालिनी) ज्येष्ठद्वन्द्वंमध्यमंसंप्रदिष्टंत्रिज्येष्ठंचेन्नैवयुक्तंकदापि ॥ केचित्सूर्यंवह्निगंप्रोह्यचाहुर्नैवान्योन्यंज्येष्ठयोःस्याद्विवाहः॥१५॥

(हारिणी)सुतपरिणयात्षण्मासान्तःसुताकरपीडनं न च निजकुलेतद्वद्वामण्डनादपिमुण्डनम् ॥ नचसहजयोर्देयेभ्रात्रोःसहोदरकन्यके न च सहजसुतोद्वाहोब्दार्द्धेशुभे न पितृक्रिया ॥ १६ ॥

(उप०)वध्वावरस्यापि कुलेत्रिपूरुषेनाशंव्रजेत्कश्चननिश्चयोत्तरम्। मासोत्तरंतत्रविवाह इष्यते शांत्याथवासूतकनिर्गमेपरैः ॥ १७ ॥

(उ०जा०)चूडाव्रतंचापिविवाहतोव्रताच्चूडाचनेष्टापुरुषत्रयांतरे॥ वधूप्रवेशाच्च सुताविनिर्गमःषण्मासतो वाब्दविभेदतःशुभः ॥१८॥

(व०ति०) श्वश्रूविनाशमहिजौसुतरांविधत्तःकन्यासुतौनिर्ऋतिजौश्वशुरंहतश्च ॥ ज्येष्ठाभजाततनयास्वधवाग्रजंचशक्राग्निजाभवतिदेवरनाशकर्त्री ॥ १९ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(अनु०) द्वीशाद्यपादत्रयजाकन्यादेवरसौख्यदा ॥
मूलान्त्यपादसार्पाद्यपादजातौतयोःशुभौ ॥ २० ॥

(अनु०)वर्णोवश्यंतथातारायोनिश्चग्रहमैत्रकम् ॥
गणमैत्रंभकूटंचनाडीचैतेगुणाधिकाः ॥ २१ ॥

(प्रमाणिका) द्विजाझषालिकर्कटास्ततोनृपाविशोङ्घ्रिजाः ॥
वरस्य वर्णतोधिका वधूर्न शस्यते बुधैः ॥ २२ ॥

(इं० व०) हित्वामृगेन्द्रंनरराशिवश्याःसर्वेतथैषांजलजाश्चभक्ष्याः ॥
सर्वेपिसिंहस्यवशेविनालिङ्ज्ञेयं नराणां व्यवहारतोऽन्यत् ॥ २३ ॥

(अनु०) कन्यर्क्षाद्वरभंयावत्कन्याभंवरभादपि ।
गणयेन्नवभिःशेषेत्रीष्वद्रिभमसत्स्मृतम् ॥ २४ ॥

(शा०वि०)अश्विन्यम्बुपयोर्हयो निगदितः स्वात्यर्कयोःकासरःसिंहोवस्वजपाद्भयोः समुदितो यामान्त्ययोःकुञ्जरः ॥ मेषो देवपुरोहितानलभयोःकर्णाम्बुनोर्वानरः स्याद्वैश्वाभिजितोस्तथैव नकुलश्चान्द्राब्जयोन्योरहिः ॥ २५ ॥ ज्येष्ठामैत्रभयोः कुरङ्ग उदितोमूलार्द्रयोः श्वातथामार्जारोदितिसार्पयोरथमघायोन्योस्तथैवोन्दुरुः ॥ व्याघ्रोद्वीशभचित्रयोरपिचगौरर्यम्णबुध्न्यर्क्षयोर्योनिः पादगयोःपरस्परमहावैरंभयोन्योस्त्यजेत् ॥ २६ ॥

(शा० वि०) मित्राणिद्युमणेः कुजेज्यशशिनःशुक्रार्कजौवैरिणौ सौम्यश्चास्यसमोविधोर्बुधरवीमित्रेनचास्यद्विषत् ॥ शेषाश्चास्य समाः कुजस्यसुहृदश्चन्द्रेज्यसूर्या बुधः शत्रुः शुक्रशनी समौ च शशभृत्सूनोःसिताहस्करौ ॥ २७ ॥ मित्रे चास्य रिपुः शशी गुरुशनिक्ष्माजाःसमागीष्पतेर्मित्राण्यर्ककुजेन्दवोबुधसितौ शत्रू समःसूर्यजः ॥ मित्रेसौम्यशनीकवेः शशिरवीशत्रू कुजेज्यौ समौ मित्रे शुक्रबुधौ शनेःशशिरविक्ष्माजा द्विषोन्यः समः ॥ २८ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(वसं०) रक्षोनरामरगणाः क्रमतोमघाहिवस्विन्द्रमूलवरुणा-
नलतक्षराधाः ॥ पूर्वोत्तरात्रयविधातृयमेशभानिमैत्रा-
दितीन्दुहरिपौष्णमरुल्लघूनि ॥ २९ ॥

(मालि०) निजनिजगणमध्येप्रीतिरत्युत्तमास्यादमरमनुजयोः
सामध्यमासंप्रदिष्टा ॥ असुरमनुजयोश्चेन्मृत्युरेवप्र-
दिष्टोदनुजविबुधयोः स्याद्वैरमेकान्ततोत्र ॥ ३० ॥

(अ०) विषमात्कन्यकाराशेः षष्ठं षष्ठाष्टकं न सत् ॥
समात्षष्ठं शुभं ज्ञेयं विपरीतं तदष्टमम् ॥
मृत्युःषट्काष्टकेज्ञेयोऽपत्यहानिर्नवात्मजे ॥
द्विद्वादशे निर्धनत्वं द्वयोरन्यत्र सौख्यकृत् ॥ ३१ ॥

(शार्दू०) प्रोक्तेदुष्टभकूटकेपरिणयस्त्वेकाधिपत्येशुभो-
थोराशीश्वरसौहृदेपि गदितोनाडयर्क्षशुद्धिर्यदि ॥
अन्यर्क्षेशपयोर्बलित्वसखितेनाडयर्क्षशुद्धौतथा
ताराशुद्धिवशेनराशिवशताभावेनिरुक्तोबुधैः ॥ ३२ ॥

(शालि०) मैत्र्यांराशिस्वामिनोरंशनाथद्वन्द्वस्यापिस्याद्ग-
णानांनदोषः ॥ खेटारित्वंनाशयेत्सद्भकूटंखेट-
प्रीतिश्चापिदुष्टंभकूटम् ॥ ३३ ॥

(स्रग्ध०) ज्येष्ठारौद्रार्यमांभःपतिभयुगयुगंदास्रभंचैकनाडी
पुष्येन्दुत्वाष्ट्रमित्रान्तकवसुजलभंयोनिबुध्न्येचमध्या ॥
वाय्वग्निव्यालविश्वोडुयुगयुगमथोपौष्णभश्चापरास्या-
दम्पत्योरेकनाड्यांपरिणयनमसन्मध्यनाड्यांहिमृत्युः ३४

(आर्या) अकचटतपयशवर्गाःखगेशमार्जारसिंहशुनाम् ॥
सर्पाखुमृगावीनांनिजपञ्चमवैरिणामष्टौ ॥ ३५ ॥

(शालि०)राश्यैक्येचिद्भिन्नमृक्षंद्वयोः स्यान्नक्षत्रैक्येराशियुग्मंतथैव॥
नाडीदोषोनोगणानांचदोषोनक्षत्रैक्येपादभेदेशुभंस्यात् ॥ ३६ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(मं० भा०) कुजशुक्रसौम्यशशिसूर्यचन्द्रजाःकविभौमजी-
वशनिसौरयोगुरुः ॥ इहराशिपाः क्रियमृगास्यतौलिके-
न्दुभतो नवांशविधिरुच्यतेबुधैः ॥ ३७ ॥
(शशिवदना) समगृहमध्ये शशिरविहोरा ॥
विषमभमध्ये रविशशिनोः सा ॥ ३८ ॥
(वसं०) शुक्रज्ञजीवशनिभूतनयस्यबाणशैलाष्टपञ्चविशि-
खाःसमराशिमध्ये ॥ त्रिंशांशकोविषमभेविपरीतमस्मा-
द्द्रेष्काणकाः प्रथमपञ्चनवाधिपानाम् ॥ ३९ ॥
(वसं०) स्याद्द्वादशांश इहराशितएवगेहंहोराथदृक्कनवमां-
शकसूर्य्यभागाः ॥ त्रिंशांशकश्च षडिमे कथितास्तु
वर्गाः सौम्यैः शुभं भवति वा शुभमेव पापैः ॥ ४० ॥
शार्दू०) ज्येष्ठापौष्णभसार्पभान्त्यघटिकायुग्मं च मूलाश्विनी-
पित्र्यादौघटिकाद्वयंनिगदितंतद्भस्यगण्डान्तकम् ॥
कर्काल्यण्डजभांततोऽर्धघटिकासिंहाश्वमेषादिगापू-
र्णान्तेघटिकात्मकंत्वशुभदंनन्दातिथेश्चादिमम् ॥ ४१ ॥
(अ०) लग्नात्पापावृज्वनृजूव्ययार्थस्थौ यदा तदा ॥
कर्त्तरीनाम साज्ञेया मृत्युदारिद्र्यशोकदा ॥ ४२ ॥
अ०) चंद्रेसूर्यादिसंयुक्तेदारिद्र्यंमरणंशुभम् ॥
सौख्यंसापत्न्यवैराग्येपापद्वययुतेमृति ॥ ४३ ॥
(अ०) जन्मलग्नभयोर्मृत्युराशौनेष्टःकरग्रहः ॥
एकाधिपत्येराशीशे मैत्रे वा नैवदोषकृत् ॥ ४४ ॥
(उप०)मीनोक्षकर्कालिमृगस्त्रियोष्टमंलग्नंयदानाष्टमगेहदोषकृत् ॥
अन्योन्यमित्रत्ववशेनसावधूर्भवेत्सुतायुर्गृहसौख्यभागिनी ॥४५॥
(कुसुमविचित्रा)
मृतिभवनांशोयदिचविलग्नेतदधिपतिर्वानशुभकरः स्यात् ॥
व्ययभवनंवाभवतितदंशस्तदधिपतिर्वाकलहकरःस्यात् ॥ ४६ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(वंशस्थ) खरामतोंत्यादितिवह्निपित्र्यभेखवेदतःकेरदतश्चसार्पभे। खबाणतोश्वेधृतितोर्यमाम्बुपे कृतेर्भगत्वाष्ट्रभविश्वजीवभे ॥ ४७॥ मनोर्द्विदैवानिलसौम्यशाक्रभे कुपक्षतः शैवकरेष्टितोजभे ॥ युगाश्वितोबुध्न्यभतोययाम्यभेखचन्द्रतोमित्रभवासवश्रुतौ ॥ ४८॥ मूलेङ्गबाणाद्विषनाडिकाःकृतावर्ज्याः शुभेथोविषनाडिकाध्रुवाः ॥ निघ्नाभभोगेनखतर्कभाजिताःस्पष्टाभवेयुर्विषनाडिकास्तथा ४९॥

(मालिनी) गिरिशभुजगमित्राः पित्र्यवस्वम्बुविश्वेभिजिदथ चविधातापीन्द्रइन्द्रानलौच ॥ निर्ऋतिरुदकनाथोप्यर्यमाथो- भगःस्युः क्रमश इह मुहूर्त्तावासरे बाणचन्द्राः ॥ ५० ॥

(अनु०) शिवोजपादादष्टौस्युर्भेशाअदितिजीवकौ ॥ विष्णवर्कत्वाष्ट्रमरुतोमुहूर्त्तानिशिकीर्तिताः ॥ ५१ ॥

(भुजंगप्र०) रवावर्यमाब्रह्मरक्षश्चसोमेकुजेवह्निपित्र्येबुधेचाभि- जित्स्यात् ॥ गुरौ तोयरक्षौ भृगौ ब्राह्मपित्र्ये शनावीशसार्पौ मुहूर्त्ता निषिद्धाः ॥ ५२ ॥

(प्रहर्षिणी) निर्वेधैः शशिकरमूलमैत्र्यपित्र्यब्राह्मांत्योत्तरपव- नैः शुभो विवाहः ॥ रिक्तामारहिततिथौ शुभेह्निवैश्वप्रांत्या- ङ्घ्रिः श्रुतितिथिभागतोभिजित्स्यात् ॥ ५३ ॥

(शार्दू०) वेधोन्योन्यमसौविरिञ्च्यभिजितोर्याम्यानुराधर्क्ष- योर्विश्वेन्द्वोर्हरिपित्र्ययोर्ग्रहकृतो हस्तोत्तराभाद्रयोः ॥ स्वातीवारुणयोर्भवेन्निर्ऋतिभादित्योस्तथोफान्त्ययोः खेटेतत्रगतेतुरीयचरणाद्योर्वातृतीयद्वयोः ॥ ५४ ॥

(शार्दू०) शाक्रेज्येशतभानिलेजलशिवेपौष्णार्यमर्क्षेवसु- द्वीशेवैश्वसुधांशुभेहयभगेसार्पानुराधे मिथः ॥ हस्तोपान्तिमभेविधातृविधिभेमूलादितित्वाष्ट्रभे- जाङ्घ्रीयाम्यमघेकृशानुहरिभेविद्धेकुभृद्रेखिके ॥ ५५ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(अनु) ऋक्षाणि क्रूरविद्धानि क्रूरमुक्तादिकानि च ॥
भुक्त्वाचंद्रेणमुक्तानिशुभार्हाणिप्रचक्षते ॥ ५६ ॥
(उ॰जा॰)ज्ञराहुपूर्णेन्दुसिताः स्वपृष्ठेभंसप्तगोजातिशरैर्मितं हि ॥
संलत्तयन्तेर्कशनीज्यभौमाःसूर्याष्टतर्काग्निमितंपुरस्तात् ॥५७॥
(पथ्या आर्या)हर्षणवैधृतिसाध्यव्यतिपातकगण्डशूलयोगानाम् ॥
अन्तेयन्नक्षत्रंपातेननिपातितंतत्स्यात् ॥ ५८ ॥
(शालिनी) पञ्चास्याजौगोमृगौतौलिकुम्भौकन्यामीनौकर्क्य-
लीचापयुग्मे ॥ तत्रान्योन्यंचन्द्रभान्वोर्निरुक्तंक्रान्तेःसा-
म्यं नो शुभंमंगलेतत् ॥ ५९ ॥
(इं॰व॰)व्याघातगण्डव्यतिपातपूर्वेशूलान्त्यवज्रेपरिघातिगण्डे ॥
योगेविरुद्धेत्वभिजित्समेतोदोषःशशीचेद्विषमर्क्षगोर्कात् ॥६०॥
(उ॰व॰)शराष्टदिक्छक्रनगातिधृत्यस्तिथिधृतिश्चप्रकृतेश्चपञ्च ॥
उपग्रहाःसूर्यभतोऽब्जताराशुभानदेशेकुरुबाह्लिकानाम् ॥६१॥
(अनु॰) पातोपग्रहलत्तासुनेष्टोङ्घ्रिःखेटपात्समः ॥
वारस्त्रिघ्नोष्टभिस्तष्टःसैकःस्यादर्द्धयामकः ॥ ६२ ॥
(अनु॰) शक्रार्कदिग्वसुरसाब्ध्याश्विनः कुलिका रवेः ॥
रात्रौनिरेकास्तिथ्यंशाः शनौचान्त्योपिनिंदिताः ॥ ६३ ॥
(इं॰व॰)चापान्त्यगे गोघटगेपतङ्गेकर्काजगेस्त्रीमिथुनेस्थिते च॥
सिंहालिगेनक्रघटेसमाः स्युस्तिथ्यो द्वितीयाप्रमुखाश्च दग्धाः६४॥
(भ्रमरविल॰) लग्नाच्चंद्रान्मदनभवनगेखेटेनस्यादिहपरिणयनम् ॥
किंवाबाणाशुगमितलवगेयामित्रंस्यादशुभकरमिदम्॥६५॥
(इं॰ व॰)उपग्रहर्क्षेकुरुबाह्लिकेषुकालिंगवङ्गेषुचपातितंभम् ॥
सौराष्ट्रशाल्वेषुचलत्तितंभंत्यजेत्तुविद्धंकिलसर्वदेशे ॥ ६६ ॥
(इ॰ व) एकार्गलोपग्रहपातलत्तायामित्रकर्तर्युदयास्तदोषाः ॥
नश्यन्तिचन्द्रार्कबलोपपन्नेलग्नेयथार्काभ्युदयेतुदोषाः ॥ ६७ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(उ० जा०) शशाङ्कसूर्यर्क्षयुतेर्भशेषेखंभूयुगांगानिदशेशतिथ्यः ॥
नागेन्दवोंकेन्दुमितानखाश्चेद्भवन्तिचैतेदशयोगसंज्ञाः ॥ ६८ ॥
(शार्दू०) वाताभ्राग्निमहीपचौरमरणं रुग्वज्रवादाः क्षति-
र्योगाङ्केदलितेसमेमनुयुतेथौजे तु सैकेर्धिते ॥
भंदास्त्रादथसंमितास्तुमनुभी रेखाःक्रमात्संलिखे-
द्वेधोस्मिन्ग्रहचन्द्रयोर्नशुभदःस्यादेकरेखास्थयोः ॥ ६९ ॥
(शालि०)लग्नेनाढ्यायाततिथ्योङ्कतष्टाःशेषेनागद्व्यब्धितर्कैंदुसंख्ये।
रोगोवह्नीराजचौरौचमृत्युर्बाणश्चायंदाक्षिणात्यप्रसिद्धः ॥७०॥
(मालिनी) रसगुणशशिनागाब्ध्याढ्यसंक्रान्तियातांशकमितिरथ-
तष्टांकैर्यदापंचशेषाः ॥ रुगनलनृपचौरामृत्युसंज्ञश्चबाणो-
नवहृतशरशेषेशेषकैक्येसशल्यः ॥ ७१ ॥
(शार्दू०) रात्रौचोररुजौदिवानरपतिर्वह्निःसदासंध्ययोर्मृत्युश्चाथ
शनौनृपोविदिमृतिर्भौमेग्निचौरौरवौ ॥ रोगोथव्रतगेहगोपनृपसेवा-
यानपाणिग्रहेवर्ज्याश्चक्रमतोबुधैरुगनलक्ष्मापालचौरामृतिः॥७२॥
(उप०)त्र्याशंत्रिकोणंचतुरस्रमस्तंपश्यन्तिखेटाश्चरणाभिवृद्ध्या ॥
मन्दोगुरुर्भूमिसुतःपरेचक्रमेणसंपूर्णदृशोभवन्ति ॥ ७३ ॥
(शिखरिणी) यदालग्नांशेशोलवमथतनुंपश्यतियुतोभवेद्वायं वोढुः
शुभफलमनल्पंरचयति ॥ लवद्यूनस्वामीलवमदनभंलग्नम-
दनं प्रपश्येद्वा वध्वाः शुभमितरथा ज्ञेयमशुभम् ॥ ७४ ॥
(भु०प्र०)लवेशोलवंलग्नपोलग्नगेहंप्रपश्येन्मिथोवाशुभंस्याद्वरस्य॥
लवद्यूनपोंशंद्युनंलग्नपोस्तंमिथोवीक्षतेस्याच्छुभंकन्यकायाः ७५॥
(मालिनी)लवपतिशुभमित्रंवीक्ष्यतेंशंततनुंवापरिणयनकरस्य
स्याच्छुभंशास्त्रदृष्टम् ॥ मदनलवपमित्रंसौम्यमंशंद्युनं
वातनुमदनगृहंचेद्वीक्षतेशर्मवध्वाः ॥ ७६ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(भाषिणी)विषुवायनेषुपरपूर्वमध्यमान्दिवसांस्त्यजेदि-
तरसंक्रमेषु च ॥ घटिकास्तु षोडशशुभक्रिया-
विधौ परतोपि पूर्वमपि संत्यजेद्बुधः ॥ ७७ ॥
(अनु०)देवद्ब्यङ्कर्तवोष्टाष्टौ नाड्योङ्काः खनृपाः क्रमात् ॥
वर्ज्याः संक्रमणेर्कादेः प्रायोर्कस्यातिनिन्दिताः ॥ ७८ ॥
(उ०जा०)घस्रेतुलालीबधिरौमृगाश्वौ रात्रौचासिंहाजवृषादिवान्धाः
कन्यानृयुक्कर्कटकानिशान्धादिने घटोन्त्यो निशिपंगुसंज्ञः ॥७९॥

(वसंतमालिका)

बधिराधन्वितुलालयोपराह्णेमिथुनंकर्कटकोङ्गनानिशान्धाः ॥
दिवसांधाहरिगोक्रियास्तुकुब्जामृगकुंभान्तिमभानिसंध्ययोर्हि ८०
(प्रहर्षिणी) दारिद्र्यंबधिरतनौदिवान्धलग्नेवैधव्यंशिशुमर-
णंनिशान्धलग्ने ॥ पंग्वंगेनिखिलधनानिनाशमीयुः
सर्वत्राधिपगुरुदृष्टिभिर्नदोषः ॥ ८१ ॥
(चित्रपदा) कार्मुकतौलिककन्यायुग्मलवेझषगेवा ॥
यर्हिभवेदुपयामस्तर्हिसतीखलुकन्या ॥ ८२ ॥
(श्रीछन्द)अन्त्यनवांशेनचपरिणेयाकाचनवर्गोत्तममिहहित्वा ॥
नोचरलग्नेचरलवयोगंतौलिमृगस्थेशशभृतिकुर्यात् ॥ ८३ ॥
(उप०) व्ययेशनिःखेऽवनिजस्तृतीयेभृगुस्तनौचंद्रखलानशस्ताः ॥
लग्नेट्कविग्लौश्चरिपौमृतौग्लौर्लग्नेट्शुभाराश्चमदेचसर्वे ॥८४॥
(व० ति०) त्र्यायाष्टषट्सुरविकेतुतमोर्कपुत्रास्त्र्यायारिगः
क्षितिसुतोद्विगुणायगोब्जः ॥ सप्तव्ययाष्टरहितौज्ञ-
गुरूसितोष्टत्रिद्यूनषड्व्ययगृहान्परिहृत्यशस्तः ॥ ८५ ॥
(शार्दू०)पापौकर्त्तरिकारकौरिपुगृहेनीचास्तगौकर्त्तरी-
दोषो नैव सितेऽरिनीचगृहगे तत्षष्ठदोषोपि न ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

श्रीलक्ष्मीधर - विद्यामन्दिर, देवप्रयाग (गढवाल-हिमालय) व्यवस्थापक- पं. चक्रधरजोशी

भौमेऽस्तेरिपुनीचगेनहिभवेद्भौमोष्टमोदोषकृ-
न्नीचेनीचनवांशकेशशिनिरिःफाष्टारिदोषोपि न ॥ ८६ ॥
(व० ति०) अब्दायनर्तुतिथिमासभपक्षदग्धतिथ्यन्धकाण-
बधिराङ्गमुखाश्च दोषाः ॥ नश्यंति विद्गुरुसितेष्विह
केन्द्रकोणे तद्वच्च पापविधुयुक्तनवांशदोषाः ॥ ८७ ॥
(शालिनी) केन्द्रेकोणेजीवआयेरवौवालग्नेचन्द्रेवापिवर्गोत्तमेवा ॥
सर्वेदोषानाशमायान्तिचन्द्रे लाभे तद्वद्दुर्मुहूर्तांशदोषाः॥८८॥
(शिखरिणी) त्रिकोणेकेन्द्रेवामदनरहितेदोषशतकं हरेत्सौम्यः
शुक्रोद्विगुणमपिलक्षंसुरगुरुः॥भवेदायेकेन्द्रेङ्गपउतलवेशो
यदि तदा समूहं दोषाणां दहन इव तूलं शमयति ॥ ८९ ॥
(अनु०) द्वौ द्वौज्ञभृग्वोः पञ्चेंदौ रवौ सार्द्धत्रयोगुरौ ॥
रामामन्दागुकेत्वारेसार्द्धैकैकंविशोपकाः ॥ ९० ॥
(उप०) श्वश्रूः सितोर्कः श्वशुरस्तनुस्तनुर्यामित्रपः स्याद्दयि-
तोमनः शशी ॥ एतद्बलं संप्रतिभाव्य तांत्रिकस्तेषां
सुखं संप्रवदेद्विवाहतः ॥ ९१ ॥
(मत्तमयूर) कृष्णेपक्षेसौरिकुजार्केपिचवारेवर्ज्येनक्षत्रे यदि वा
स्यात्करपीडा ॥ संकीर्णानांतर्हिसुतायुर्धनलाभप्री-
तिप्राप्त्यै सा भवतीह स्थितिरेषा ॥ ९२ ॥
(अनु०) गान्धर्वादिविवाहेर्काद्रेदनेत्रगुणेन्दवः ॥
कुयुगाङ्काग्निभूरामास्त्रिपद्यामशुभाःशुभाः ॥ ९३ ॥
(पृथ्वी) विधोर्बलमवेक्ष्यवादलनकण्डनंवारकंगृहाङ्गणविभूष-
णान्यथचवेदिकामण्डपान् ॥ विवाहविहितोडुभिर्विरचयेत्तथो-
द्वाहतोनपूर्वमिदमाचरेत्रिनवषण्मिते वासरे ॥ ९४ ॥
(शालि०) हस्तोच्छ्रायावेदहस्तैःसमन्तात्तुल्यावेदीसद्मनोवामभागे
युग्मेघस्रेषष्ठहीनेचपञ्चसप्ताहेस्यान्मण्डपोद्वासनं सत् ॥ ९५ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(इं०व०) सूर्येंगनासिंहघटेषुशैवेस्तम्भोलिकोदण्डमृगेषुवायौ ॥
मीनाजकुम्भेनिर्ऋतौविवाहेस्थाप्योग्निकोणेवृषयुग्मकर्के ॥ ९६ ॥
(म० क्रां०) नास्यामृक्षंनतिथिकरणंनैवलग्नस्यचिन्तानोवावा-
रोनचलवविधिर्नोमुहूर्त्तस्यचर्चा ॥ नोवा योगोनमृतिभवनंनैव
यामित्रदोषोगोधूलिःसामुनिभिरुदितासर्वकार्येषुशस्ता॥९७॥
(जल०मा०) पिण्डीभूतेदिनकृतिहेमन्तर्तौस्यादर्द्धास्तेतप-
समये गोधूलिः ॥ संपूर्णास्तेजलधरमालाकालेत्रेधा
योज्या सकलशुभे कार्यादौ ॥ ९८ ॥
(वैश्वदेवी) अस्तंयातेगुरुदिवसेसौरेसार्केलग्नान्मृत्यो रिपुभव-
नेलग्नेचन्दौ ॥ कन्यानाशस्तनुमदमृत्युस्थेभौमे वोढु-
र्लाभे धनसहजे चंद्रे सौख्यम् ॥ ९९ ॥
(इं०व०) मेषादिगेर्केष्टशरानगाक्षाःसप्तेषवःसप्तशरागजाक्षाः ॥
गोक्षाःखतर्काःकुरसाःकुतर्काःकंगानिषष्टिर्नवपञ्चभुक्तिः ॥ १००॥
(अनु०) संक्रान्तियातघस्राद्यैर्गतिर्निघ्नीखषड्हृता ॥
लब्धेनांशादिनायोज्यंयातर्क्षस्पष्टभास्करः ॥ १०१ ॥
(अनु०) तनोरिष्टांशकात्पूर्वं नवांशा दशसंगुणाः ॥
रामाप्तालब्धमंशाद्यंतनोर्वर्गादिसाधने ॥ १०२ ॥
(शालि०) अर्काल्लग्नात्सायनाद्भोग्यभुक्तैर्भागैर्निघ्नात्स्वो-
दयात्खाग्निभक्तात् ॥ भोग्यं भुक्तं चान्तरालोदयाढ्यं
षष्ठ्याभक्तंस्वेष्टनाड्योभवेयुः ॥ १०३ ॥
(शालि०) चेल्लग्नार्कौसायनावेकराशौतद्विश्लेषघ्नोदयः
खाग्निभक्तः ॥ स्वेष्टःकालोलग्नमूनंयदार्का-
द्रात्रेःशेषोऽर्कात्सषड्भान्निशायाम् ॥ १०४ ॥
(शार्दू०) उत्पातान्सहपातदग्धतिथिभिर्दुष्टांश्चयोगांस्तथा
चन्द्रेज्योशनसामथास्तमयनंतिथ्याःक्षयर्द्धीतथा ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

गण्डान्तं च सविष्टिसंक्रमदिनं तन्वंशपास्तं तथा
तन्वंशेशविधूनथाष्टरिपुगान्पापस्यवर्गांस्तथा ॥ १०५ ॥
(शार्दू०) सेन्दुक्रूरखगोदयांशमुदयास्ताशुद्धिचण्डायुधान्
खार्जूरंदशयोगयोगसहितंयामित्रलत्ताव्यधम् ॥
बाणोपग्रहपापकर्तरितथा तिथ्यृक्षयोगोत्थितं
दुष्टंयोगमथार्द्धयामकुलिकाद्यान्वारदोषानपि ॥ १०६ ॥
क्रूराक्रांतविमुक्तभंग्रहणभंयत्क्रूरगन्तव्यभं
त्रेधोत्पातहतंचकेतुहतभंसंध्योदितंभंतथा ॥
तद्वच्चग्रहभिन्नयुद्धगतभंसर्वानिमान्संत्यजे-
दुद्वाहेशुभकर्मसु ग्रहकृतान्लग्नस्यदोषानपि ॥ १०७ ॥
इति श्रीदैवज्ञानंतसुतरामवि०मुहूर्तचिंतामणौ विवाहप्रकरणम्॥६

अथ वधूप्रवेशप्रकरणम् ।

(उ०व०) समाद्रिपञ्चांकदिनेविवाहाद्वधूप्रवेशोष्टिदिनान्तराले ॥
शुभः परस्ताद्विषमाब्दमासदिनेक्षवर्षात्परतोयथेष्टम् ॥ १ ॥
(अनु०) ध्रुवक्षिप्रमृदुश्रोत्रवसुमूलमघानिले ॥
वधूप्रवेशः सन्नेष्टोरिक्तारार्केबुधेपरैः ॥ २ ॥
(इं०व०)ज्येष्ठेपतिज्येष्ठमथाधिकेपतिंहन्त्यादिमेभर्तृगृहेवधूः शुचौ॥
श्वश्रूंसहस्येश्वशुरंक्षयेतनुंतातंमधौतातगृहे विवाहतः ॥ ३ ॥
इति मुहूर्तचिन्तामणौ वधूप्रवेशप्रकरणम् ॥ ७ ॥

अथ द्विरागमनप्रकरणम् ।

(पञ्चचामर) चरेदथौजहायने घटालिमेषगेरवौरवीज्यशुद्धि-
योगतः शुभग्रहस्य वासरे ॥ नृयुग्ममीनकन्यकातुला-
वृषेविलग्नकेद्विरागमं लघुध्रुवे चरेस्रपेमृदूडुनि ॥ १ ॥
(प्रहर्षिणी) दैत्येज्योह्यभिमुखदक्षिणेयदिस्याद्गच्छेयुर्नहिशिशु-

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

गर्भिणीनवोढाः ॥ बालश्चेद्व्रजतिविपद्यतेनवोढाचेद्व-
न्ध्याभवतिचगर्भिणीत्वगर्भा ॥ २ ॥

(प्रहर्षि०) नगरप्रवेशविषयाद्युपद्रवेकरपीडनेविबुधतीर्थयात्रयोः ॥
नृपपीडनेनववधूप्रवेशनेप्रतिभार्गवोभवतिदोषकृन्नहि ॥ ३ ॥

(इं०व०)पित्र्येगृहेचेत्कुचपुष्पसंभवस्तथानदोषःप्रतिशुक्रसंभवः ॥
भृग्वंगिरोवत्सवसिष्ठकश्यपात्रीणांभरद्वाजमुनेःकुलेतथा ॥४॥

इति मुहूर्तचिंतामणौ द्विरागमनप्रकरणम् ॥ ८ ॥

अथाग्न्याधानप्रकरणम् ।

(वसं०) स्यादग्निहोत्रविधिरुत्तरगेदिनेशेमिश्रध्रुवान्त्यश-
शिशक्रसुरेज्यधिष्ण्ये ॥ रिक्तासुनोशशिकुजेज्यभृ-
गौननीचेनास्तंगतेनविजितेनचशत्रुगेहे ॥ १ ॥

(वंस०) नोकर्कनक्रझषकुम्भनवांशलग्नेनोऽब्जेतनौरविश-
शीज्यकुजेत्रिकोणे ॥ केन्द्रर्क्षषट्त्रिभवगेषुपरैस्त्रि-
लाभषट्खस्थितैर्निधनशुद्धियुते विलग्ने ॥ २ ॥

(अनु०) चापेजीवेतनुस्थे वा मेषेभौमेम्बरेद्युने ॥
षट्त्र्यायेब्जेरवौवास्याज्जाताग्निजर्यतिध्रुवम् ॥ ३ ॥

इति श्रीमुहूर्त्तचिन्तामणावग्न्याधानप्रकरणम् ॥ ९ ॥

अथ राजाभिषेकप्रकरणम् ।

(इं०व०) राजाभिषेकःशुभउत्तरायणेगुर्विन्दुशुक्रैरुदितैर्बलान्वितैः
भौमार्कलग्नेशदशेशजन्मपैर्नोचैत्ररिक्तारनिशामलिम्लुचे ॥१॥

(इं०व०) शाक्रश्रवःक्षिप्रमृदुध्रुवोडुभिःशीर्षोदयेवोपचयेशुभेतनौ ॥
पापैस्त्रिषष्ठायगतैःशुभग्रहैःकेन्द्रत्रिकोणायधनत्रिसंस्थैः ॥ २ ॥

(इं०व०)पापैस्तनौरुङ्निधनेमृतिः सुतेपुत्रार्तिरर्थव्ययगैर्दरिद्रता॥
स्यात्खेलसोभ्रष्टपदोद्युनाम्बुगैःसर्वंशुभंकेंद्रगतैःशुभग्रहैः ॥३॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(भुजं०)गुरुर्लग्नकोणेकुजारौसितःखेसराजासदामोदतेराजलक्ष्म्या।
तृतीयायगौसौरिसूर्यौखबन्ध्वोर्गुरुश्चेद्धरित्रीस्थिरास्यान्नृपस्य॥४॥
इति श्रीमुहूर्त्तचिन्तामणौ राजाभिषेकप्रकरणम् ॥ १० ॥

अथ यात्राप्रकरणम्।

(प्रहर्षि०) यात्रायांप्रविदितजन्मनांनृपाणांदातव्यंदिवसमबु-
द्धजन्मनां च ॥ प्रश्नाद्यैरुदयनिमित्तमूलभूतैर्विज्ञाते
ह्यशुभशुभे बुधः प्रदद्यात् ॥ १ ॥
(द्रुतविलं०) जननराशितनूयदिलग्नगेतदधिपौयदिवाततएववा॥
त्रिरिपुखायगृहंयदिवोदयो विजयएवभवेद्वसुधापतेः ॥ २ ॥
(मं०भा०)रिपुजन्मलग्नभमथाधिपौतयोस्ततएववोपचयसद्मचेद्भ-
वेत्।हिबुकेद्युनेथशुभवर्गकस्तनौयदिमस्तकोदयगृहंतदाजयः॥३॥
(त्रोटक)यदिपृच्छितनौवसुधारुचिराशुभवस्तुयदिश्रुतिदर्शनगम्॥
यदिपृच्छतिचादरतश्चशुभग्रहदृष्टयुतंचरलग्नमपि ॥ ४ ॥
(मालि०) विधुकुजयुतलग्नेसौरिदृष्टेथचन्द्रेमृतिभमदन-
संस्थेलग्नगेभास्करेपि ॥ हिबुकनिधनहोराद्यूनगे वापि
पापे सपदि भवति भङ्गः प्रश्नकर्तुस्तदानीम् ॥ ५ ॥
(भुजं०)त्रिकोणेकुजात्सौरिशुक्रज्ञजीवायदैकोपिवानोगमो-
र्काच्छशी वा ॥ बलीयांस्तु मध्ये तयोर्योग्रहःस्यात्स्वकी-
यांदिशंप्रत्युतासौनयेच्च ॥ ६ ॥
(मदलेखा) प्रश्नेगम्यदिगीशात्खेटःपञ्चमगोयः ॥
बोभूयाद्बलयुक्तःस्वामाशां नयतेऽसौ ॥ ७ ॥
(भुजं०)धनुर्मेषसिंहेषुयात्राप्रशस्ताशनिज्ञोशनोराशिगेचैवमध्या॥
रवौकर्कमीनालिसंस्थेतिदीर्घाजनुःसप्तपञ्चत्रितारश्चनेष्टाः॥८॥
(भुजं०)नषष्ठीनचद्वादशीनाष्टमीनोसिताद्यातिथिः पूर्णिमामानरि-
क्ता॥हयादित्यमित्रेन्दुजीवान्त्यहस्तश्रवोवासवैरेवयात्रा प्रशस्ता९

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(पृथ्वी) न पूर्वदिशि शाक्रभे नविधुसौरिवारे तथा नचाजपद्भे
गुरौयमदिशीनदैत्येज्ययोः ॥ नपाशिदिशिधातृभेकुजबुधेर्यमर्क्षे
तथा न सौम्यककुभिव्रजेत्स्वजयजीवितार्थी बुधः ॥ १० ॥
(शा॰वि॰) पूर्वाह्णे ध्रुवमिश्रभैर्नृपतेर्यात्रा नमध्याह्नके
तीक्ष्णाख्यैरपराह्णके नलघुभैर्नो पूर्वरात्रेतथा ॥
मित्राख्यैर्नचमध्यरात्रिसमये चोग्रैस्तथानोचरैं
रात्र्यन्तेहरिहस्तपुष्यशशिभिःस्यात्सर्वकाले शुभा ॥ ११ ॥
(इं॰व॰) पूर्वाग्निपित्र्यान्तकतारकाणांभूपप्रकृत्युग्रतुरंगमाःस्युः ॥
स्वातीविशाखेन्द्रभुजंगमानांनाडचोनिषिद्धामनुसंमिताश्च ॥ १२ ॥
(इं॰व॰)पूर्वार्द्धमाग्नेयमघानिलानांत्यजेद्धिचित्राहियमोत्तरार्द्धम् ॥
नृपःसमस्तांगमनेजयार्थीस्वातीमघांचोशनसोमतेन ॥ १३ ॥
(भु॰प्र॰)तमोभुक्ततारा: स्मृताविश्वसंख्याःशुभोजीवपक्षो-
मृतश्चापिभोग्याः ॥ तदाक्रांतभंकर्त्तरीसंज्ञमुक्तं ततो
क्षेन्दुसंख्यंभवेद्ग्रस्तनाम ॥ १४ ॥
(शा॰वि॰) मार्तंडमृतपक्षगेहिमकरश्चेज्जीवपक्षे शुभा
यात्रास्याद्विपरीतगेक्षयकरीद्वौजीवपक्षेशुभा ॥
ग्रस्तर्क्षं मृतपक्षतः शुभकरं ग्रस्तात्तथाकर्तरी
यायीन्दुःस्थितिमात्रविर्जयकरौतौद्वौतयोर्जीवगौ ॥ १५ ॥
(वसं॰) स्वात्यन्तकाहिवसुपौष्णकरानुराधादित्यध्रुवाणि-
विषमास्तिथयोऽकुलाःस्युः ॥ सूर्य्येन्दुमन्दगुरवश्च
कुलाकुलज्ञो मूलाम्बुपेशविधिभंदशषड्द्वितिथ्यः ॥ १६ ॥
(शार्दू॰) पूर्वाश्वीज्यमघेन्दुकर्णदहनाद्वीशेन्द्रचित्रास्तथा
शुक्रारौकुलसंज्ञकाश्चतिथयोर्काष्टेन्द्रवेदैर्मिताः ॥
यायीस्यादकुलेजयीचसमरेस्थायीचतद्वत्कुले
संधिःस्यादुभयोःकुलाकुलगणेभूमीशयोर्युध्यतोः ॥ १७ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(स्रग्धरा) स्युर्धर्मेदस्रपुष्योरगवसुजलपद्वीशमैत्राण्यथार्थे
याम्याजाङ्घ्रीन्द्रकर्णादितिपितृपवनोडून्यथोभानिकामे ॥
वह्न्याद्रार्बुध्न्यचित्रानिर्ऋतिविधिभगाख्यानिमोक्षेथरोहि-
ण्यर्यम्णाप्येन्दुविश्वान्तिमभदिनकरर्क्षाणिपथ्यादिराहौ १८॥

(स्रग्वि०)धर्मगेभास्करेवित्तमोक्षेशशीवित्तगेधर्ममोक्षस्थितः
शस्यते ॥ कामगेधर्ममोक्षार्थगःशोभनोमोक्षगेकेवलं
धर्मगःप्रोच्यते ॥ १९ ॥

(शा०)पौषेपक्षत्त्यादिकाद्वादशैवंतिथ्योमाघादौद्वितीयादिकास्ताः
कामात्तिस्रःस्युस्तृतीयादिवच्चयानेप्राच्यादौफलंतत्रवक्ष्ये ॥ २० ॥
सौख्यंक्लेशोभीतिरर्थागमश्चशून्यंनैःस्व्यं निःस्वता मिश्रता च ॥
द्रव्यक्लेशौदुःखमिष्टाप्तिरर्थोलाभःसौख्यंमंगलंवित्तलाभः ॥ २१ ॥
लाभो द्रव्याप्तिर्धनं सौख्यमुक्तं भीतिर्लाभो मृत्युरर्थागमश्च ॥
लाभःकष्टंद्रव्यलाभःसुखंचकष्टंसौख्यंक्लेशलाभःसुखंच ॥२२॥
सौख्यंलाभःकार्यसिद्धिश्च कष्टं क्लेशः कष्टात्सिद्धिरर्थो धनं च ॥
मृत्युर्लाभोद्रव्यलाभश्चशून्यंशून्यंसौख्यंमृत्युरत्यन्तकष्टम् ॥२३॥

(व०ति०) तिथ्यृक्षवारयुतिरद्रिगजाग्नितष्टास्थानत्रयेत्रविय-
ति प्रथमेतिदुःखी ॥ मध्ये धनक्षतिरथो चरमे मृतिः
स्यात्स्थानत्रयेङ्कयुजिसौख्यजयौनिरुक्तौ ॥ २४ ॥

(प्रमाणि०) रवेर्भतोब्जभोन्मितिर्नगावशेषिताद्व्यगा ॥
महाडलोनशस्यतेत्रिषण्मिताश्रमोभवेत् ॥ २५ ॥

(उ० जा०) शशांकभंसूर्यभतोत्रगण्यंपक्षादितिथ्यादिनवासरेण॥
युतंनवाप्तन्नगशेषकंचेत्स्याद्विवरंतद्गमनेतिशस्तम् ॥ २६ ॥

(शालिनी)भूपश्चांकद्व्यंगदिग्वह्निसप्तवेदाष्टेशार्काश्चघाताख्यचंद्रः।
मेषादीनांराजसेवाविवादेयात्रायुद्धाद्येचनान्यत्रवर्ज्यः ॥ २७ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(उ० जा०) गोस्त्रीझषेघाततिथिस्तुपूर्णाभद्रानृयुक्कर्कटकेथनन्दा ॥
कौर्प्यर्जयोर्नक्रधटेचरिक्ताजयाधनुःकुम्भहरौनशस्ताः ॥ २८ ॥
(शालि०) नक्रेभौमोगोहरिस्त्रीषुमन्दश्चन्द्रोद्वंद्वेऽर्कोजभेज्ञश्चकर्के॥
शुक्रःकोदण्डालिमीनेषुकुम्भजूकेजीवोघातवारानशस्ताः ॥ २९ ॥
(अनु०) मघाकरस्वातिमैत्रमूलश्रुत्यम्बुपांत्यभम् ॥
याम्यब्राह्मेशसार्पंचमेषादेर्घातभंनसत् ॥ ३० ॥
नवभूम्यःशिववह्नयोक्षविश्वेर्ककृताःशक्ररसास्तुरंगतिथ्यः ॥
द्विदिशोमावसवश्चपूर्वतश्चतिथयःसंमुखवामगानशस्ताः ॥ ३१ ॥
(शालि०) कौबेरीतोवैपरीत्येनकालोवारेर्काद्येसंमुखेतस्यपाशः ॥
रात्रावेतौवैपरीत्येनगण्यौयात्रायुद्धेसंमुखेवर्जनीयौ ॥ ३२ ॥
(अनु०) भानिस्थाप्यान्यब्धिदिक्षुसप्तसप्तानलर्क्षतः ॥
वायव्याग्नेयदिक्संस्थंपारिघंनविलङ्घयेत् ॥ ३३ ॥
(वसं०) अग्नेर्दिशंनृपइयात्पुरुहूतदिग्भैरेवंप्रदक्षिणग-
ताविदिशोथकृत्ये ॥ आवश्यकेपिपरिघंप्रविलंघ्य
गच्छेच्छूलंविहाययदिदिक्तनुशुद्धिरस्ति ॥ ३४ ॥
(इं०व०)मैत्रार्कपुष्याश्विनभैर्निरुक्तायात्राशुभासर्वदिशासुतज्ज्ञैः ॥
वक्रीग्रहःकेन्द्रगतोस्यवर्गोलग्नेदिनंचास्यगमेनिषिद्धम् ॥ ३५ ॥
(इं०व०)सौम्यायनेसूर्यविधूतदोत्तरांप्राचींव्रजेत्तौयदिदक्षिणायने ॥
प्रत्यग्यमाशांचतयोर्दिवानिशंभिन्नायनत्वेथवधोन्यथाभवेत् ३६॥
(उप०) उदेतियस्यांदिशियत्रयातिगोलभ्रमाद्वाथककुब्भसंघे ॥
त्रिधोच्यतेसंमुखएवशुक्रोयत्रोदितस्तांतुदिशंनयायात् ॥ ३७॥
(उप०)वक्रास्तनीचोपगतेभृगोःसुतेराजाव्रजन्यातिवशंहिविद्विषाम्
बुधोनुकूलोयदितत्रसंचरन्रिपूञ्जयेन्नैवजयःप्रतीन्दुजे ॥ ३८ ॥
(शालिनी)यावच्चन्द्रःपूषभात्कृत्तिकाद्येपादेशुक्रोन्धोनदुष्टोग्रदक्षे ॥
मध्येमार्गंभार्गवास्तेपिराजातावत्तिष्ठेत्संमुखत्वेपितस्य ॥३९॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(अनु०) कुम्भ कुम्भांशकौत्याज्यौसर्वदागमनेबुधैः ॥
तत्र प्रयातुर्नृपतेरर्थनाशः पदेपदे ॥ ४० ॥
(मंजु०)अथ मीनलग्नउतवातदंशकेचलितस्यवक्रमिहवर्त्मजायते॥
जनिलग्नजन्मभपतीशुभग्रहौ भवतस्तदा तदुदयेशुभोगमः॥४१॥
(रथोद्धता)जन्मराशितनुतोष्टमेथवास्वारिभाच्चरिपुभेतनुस्थिते ॥
लग्नगास्तदधिपायदाथवास्युर्गतंहिनृपतेर्मृतिप्रदम् ॥४२॥
(शालि०)लग्नेचन्द्रेवापिवर्गोत्तमस्थेयात्राप्रोक्तावाञ्छितार्थैकदात्री
अम्भोराशौवातदंशेप्रशस्तं नौकायानं सर्वसिद्धिप्रदायि ॥ ४३ ॥
(इं० व०) दिग्द्वारभेलग्नगतेप्रशस्तायात्रार्थदात्रीजयकारिणीच॥
हानिंविनाशंरिपुतोभयंचकुर्यात्तथादिक्प्रतिलोमलग्ने ॥ ४४ ॥
(वसं०) राशिःस्वजन्मसमयेशुभसंयुतोयोयःस्वारिभान्नि-
धनगोपिचवेशिसंज्ञः ॥ लग्नोपगः स गमने जयदोथ
भूपयोगैर्गमो विजयदो मुनिभिः प्रदिष्टः ॥ ४५ ॥
(उ०जा०)सूर्यःसितोभूमिसुतोथराहुःशनिःशशीज्ञश्चबृहस्पतिश्च॥
प्राच्यादितोदिक्षुविदिक्षुचापिदिशामधीशाःक्रमतःप्रदिष्टाः॥४६॥
(तनुमध्या) केन्द्रेदिगधीशेगच्छेदवनीशः ॥
लालाटिनितस्मिन्नेयादरिसेनाम् ॥ ४७॥
(शार्दू०) प्राच्यादौतरणिस्तनौभृगुसुतोलाभव्ययेभूसुतः
कर्मस्थोथतमोनमाष्टमगृहेसौरिस्तथासप्तमे ॥
चन्द्रःशत्रुगृहात्मजेपिचबुधःपातालगोगीष्पति-
र्वित्तभ्रातृगृहेविलग्नसदनाल्लालाटिकाः कीर्तिताः ॥४८ ॥
अनु०) मृगेगत्वाशिवेस्थित्वादितौगच्छञ्जयेद्रिपून् ॥
मैत्रेप्रस्थायशाक्रेहिस्थित्वामूलेव्रजंस्तथा ॥ ४९ ॥
(इं०व०) प्रस्थायहस्तेनिलतक्षधिष्ण्येस्थित्वाजयार्थीप्रवसेद्विदैवे॥
वस्वन्त्यपुष्येनिजसीम्निचैकरात्रोषितःक्ष्मांलभतेऽवनीशः ॥५०॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(अनु०) उषःकालोविनापूर्वांगोधूलिःपश्चिमांविना ॥
विनोत्तरांनिशीथःसन्यानेयाम्यांविनाभिजित् ॥ ५१ ॥

(अनु०) लग्नाद्भावाःक्रमादेहकोशधानुष्कवाहनम् ॥
मन्त्रोरिर्मार्गआयुश्चहृद्व्यापारागमव्ययाः ॥ ५२ ॥

(शा०) केंद्रेकोणेसौम्यखेटाःशुभाःस्युर्यानेपापारुयायषट्खे
षुचन्द्रः ॥ नेष्टोलग्नान्त्यारिरन्ध्रेशनिःखेऽस्तेशुक्रो
लग्नेड्डनगान्त्यारिरन्ध्रे ॥ ५३ ॥

(पादाकुलकम्) योगात्सिद्धिर्धरणिपतीनामृक्षगुणैरपिभूदेवानाम्॥
चौराणांशुभशकुनैरुक्ताभवतिमुहूर्त्तैरपिमनुजानाम् ॥ ५४ ॥

(मञ्जु०)सहजेरविर्दशमगश्चन्द्रमाशनिमङ्गलौरिपुगृहेसितःसुते ॥
हिबुकेबुधोगुरुरपीहलग्नगःसजयत्यरीन्प्रचलितोचिरान्नृपः॥५५॥

(गाथा) भ्रातरिशौरिर्भूमिसुतोवैरिणिलग्नेदेवगुरुः ॥
आयगतेर्केशत्रुजयश्चेदनुकूलोदैत्यगुरुः ॥ ५६ ॥

(गाथा)तनौजीव इन्दुर्मृतोवैरिगोर्कः ॥
प्रयातोमहींद्रोजयत्येवशत्रून् ॥ ५७ ॥

(सुप्रतिष्ठायां पंक्तिच्छन्दः)

लग्नगतःस्याद्देवपुरोधाः ॥ लाभधनस्थैःशेषनभोगैः ॥ ५८ ॥

(पंक्तौ मत्ता) द्यूनेचन्द्रेसमुदयगेर्केजीवेशुक्रेविदिधनसंस्थे ॥
ईदृग्योगेचलतिनरेशोजेताशत्रून्गरुडइवाहीन् ॥ ५९ ॥

(अनु०चित्रपदा) वित्तगतःशशिपुत्रोभ्रातरिवासरनाथः ॥
लग्नगतोभृगुपुत्रः स्युःशलभा इव सर्वे ॥ ६० ॥

(गाथा) उदयेरविर्यदिसौरिररिगःशशिदशमेपि ॥
वसुधापतिर्यदियातिरिपुवाहिनीवशमेति ॥ ६१ ॥

(जगति जलोद्धतगतिः))

तनौशनिकुजौरविर्दशमभेबुधो भृगुसुतोपिलाभदशमे ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

त्रिलाभारिपुभेषु भूसुतशनीगुरुज्ञभृगुजास्तथाबलयुताः ॥६२॥

(गाथा)समुदयगेविबुधगुरौमदनगतेहिमकिरणे ॥
जौसहहिबुकगतौबुधभृगुजगताःखलखचराः ॥ ६३ ॥

(त्रिष्टुभ्,सुमुखी)त्रिदशगुरुस्तनुगोमदनेहिमकिरणोरविरायगतः ॥
सितशशिजावपिकर्मगतौरविसितभूमिसुतःसहजे ॥ ६४ ॥

(त्रिष्टुभ्,श्रीछन्दः)देवगुरौवाशशिनितनुस्थेवासरनाथेरिपुभवनस्थे
पञ्चमगेहेहिमकरपुत्रःकर्मणिसौरिःसुहृदिसितश्च ॥ ६५ ॥

(जगति, प्रमुदितवदना) हिमकिरणसुतोबलीचेत्तनौत्रि-
दशपतिगुरुर्हिकेन्द्रस्थितः ॥ व्ययगृहसहजा-
रिधर्मस्थितोयदिचभवतिनिर्बलश्चन्द्रमाः ॥ ६६ ॥

(जगति, अभिनवतामरसा) अशुभखगैरनवाष्टमदस्थैर्हि-
बुकसहोदरलाभगृहस्थः ॥ कविरिहकेन्द्रगगी-
ष्पतिदृष्टोवसुचयलाभकरःखलुयोगः ॥ ६७ ॥

(जगति,प्रमिताक्षरा) रिपुलग्नकर्महिबुकेशशिजेपरिवीक्षि-
तेशुभनभोगमनैः ॥ व्ययलग्नमन्मथगृहे-
षुजयःपरिवर्जितेष्वशुभनामधरैः ॥ ६८ ॥

(जगति, मणिमाला) लग्नेयदिजीवःपापायदिलाभेक-
र्मण्यपि वाचेद्राज्याधिगमःस्यात् ॥ द्यूनेबुध-
शुक्रौचन्द्रोहिबुकेवातद्वत्फलमुक्तंसर्वैर्मुनिवर्यैः ॥ ६९ ॥

(अतिजगति, चन्द्रिका) रिपुतनुनिधनेशुक्रजीवेन्दवो
ह्यथ बुधभृगुजौ तुर्यगेहस्थितौ ॥ मदनभवन-
गश्चन्द्रमावाम्बुगःशशिसुतभृगुजान्तर्गतश्चन्द्रमाः ॥ ७० ॥

(गाथा) सितजीवभौमबुधभानुतनूजास्तनुसन्मथा-
रिहिबुकत्रिगृहे चेत् ॥ क्रमतोरिसोदरखशा-
त्रवहोराहिबुकायगैर्गुरुदिनेखिलखेटैः ॥ ७१ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(अतिजगति, मंजुभाषिणी) सहजेकुजोनिधनगश्चभार्ग-
वोमदनेंबुधोरविररौतनौगुरुः ॥ अथचेत्स्युरीज्य-
सितभानवोजलत्रिगताहिसौरिरुधिरौरिपुस्थितौ ॥ ७२ ॥
(अतिधृत्यां, शा० वि०) एकोङ्गेज्यसितेषुपञ्चमतपःकेन्द्रेषु
योगस्तथाद्वौचेत्तेष्वधियोगएषुसकलायोगाधियोगःस्मृतः ॥
योगेक्षेममथाधियोगगमनेक्षेमंरिपूणांवधंचाथोक्षेमयशोवनीश्च
लभतेयोगाधियोगेव्रजन् ॥ ७३ ॥
(ज०तो०)इषमाससितादशमीविजयाशुभकर्मसुसिद्धिकरीकथिता।
श्रवणर्क्षयुतासुतरांशुभदानृपतेस्तुगमेजयसिद्धिकरी॥७४॥
(व०ति०) चेतोनिमित्तशकुनैरतिसुप्रशस्तैर्ज्ञात्वावि-
लग्नबलमुर्व्यधिपः प्रयाति ॥ सिद्धिर्भवेदथ पुनः
शकुनादितोपिचेतोविशुद्धिरधिकानचतांविनेयात् ॥ ७५ ॥
(विषमे वसन्तमालिका) व्रतबन्धनदैवतप्रतिष्ठाकरपीडो-
त्सवसूतकासमाप्तौ ॥ नकदापिचलेदकाल-
विद्युद्घनवर्षातुहिनेपि सप्तरात्रम् ॥ ७६ ॥
(वंशस्थ) महीपतेरेकदिनेपुरात्पुरेयदाभवेतां गमनप्रवेशकौ ॥
भवारशूलप्रतिशुक्रयोगिनीर्विचारयेन्नैवकदापिपण्डितः ॥ ७७ ॥
(आर्या) यद्येकस्मिन्दिवसेमहीपतेर्निर्गमप्रवेशौस्तः ॥
तर्हिविचार्य्यःसुधियाप्रवेशकालोनयात्रिकस्तत्र ॥ ७८ ॥
(अनुष्टुप्) प्रवेशान्निर्गमंतस्मात्प्रवेशंनवमेतिथौ ॥
नक्षत्रेपि तथावारे नैव कुर्यात् कदाचन ॥ ७९ ॥
(शालि०) अग्निंहुत्वादेवतांपूजयित्वा नत्वाविप्रानर्चयित्वादि-
गीशम् ॥ दत्त्वादानंब्राह्मणेभ्योदिगीशंध्यात्वाचित्तेभूमिपा-
लोऽधिगच्छेत् ॥ ८० ॥
(शार्दू०) कुल्माषांस्तिलतण्डुलानपितथामाषांश्चगव्यंदधि

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

त्वाज्यं दुग्धमथैणमांसमपरं तस्यैव रक्तं तथा ॥
तद्वत्पायसमेव चाषपललं मार्गं च शाशं तथा
षाष्टिक्यंचप्रियंग्वपूपमथवाचित्राण्डजान्सत्फलम् ॥ ८१ ॥
कौर्मंसारिकगौधिकंचपललंशाल्यंहविष्यंहयाद्दक्षेस्यात्कृसरान्नमु-
द्गमपिवापिष्टंयवानांतथा ॥मत्स्यान्नंखलुचित्रितान्नमथवादध्यन्नमे-
वंक्रमाद्भक्ष्याभक्ष्यमिदंविचार्यमतिमान्भक्षेत्तथालोकयेत् ॥ ८२ ॥
(अ०) आज्यंतिलौदनंमत्स्यंपयश्चापियथाक्रमम् ॥
भक्षयेद्दोहदंदिश्यमाशांपूर्वादिकां व्रजेत् ॥ ८३ ॥
(अ०) रसालांपायसंकाञ्जिंशृतंदुग्धंतथादधि ॥
पयोश्रितंतिलान्नंचभक्षयेद्वारदोहदम् ॥ ८४ ॥
(वसं०) पक्षादितोर्कदलतण्डुलवारिसर्पिःश्राणाहवि-
ष्यमपिहेमजलंत्वपूपम् ॥ भुक्त्वाव्रजेद्रुचकम-
म्बुचधेनुमूत्रंयावान्नपायसगुडानसृगन्नमुद्गान् ॥ ८५ ॥
(प्रहर्षि०) उद्धृत्यप्रथमतएवदक्षिणाङ्घ्रिंद्वात्रिंशत्पदम-
भिगम्यदिश्ययानम् ॥ आरोहेत्तिलघृतहेमता-
म्रपात्रंदत्त्वादौगणकवरायचप्रगच्छेत् ॥ ८६ ॥
(अनु०) प्राच्यांगच्छेद्गजेनैव दक्षिणस्यांरथेनच ॥
दिशिप्रतीच्यामश्वेनतथोदीच्यांनरैर्नृपः ॥ ८७ ॥
(पादाकुल) देवगृहाद्वागुरुसदनाद्वास्वगृहान्मुख्यकलत्रगृहाद्वा ॥
प्राश्यहविष्यंविप्रानुमतः पश्यञ्छृण्वन्मंगलमेयात् ॥ ८८ ॥
(प्रह०)कार्याद्यैरिहगमनस्यचेद्विलम्बोभूदेवादिभिरुपवीतमायुधंवा
क्षौद्रंचामलफलमाशुचालनीयंसर्वेषांभवतियदेवहृत्प्रियं वा॥८९॥
(मन्दा०) गेहाद्गेहान्तरमपिगमस्तर्हियात्रेतिगर्गः
सीम्नःसीमान्तरमपिभृगुर्बाणविक्षेपमात्रम् ॥
प्रस्थानंस्यादितिकथयतेऽथो भरद्वाज एवं
यात्राकार्याबहिरपिपुरात्स्याद्वसिष्ठोब्रवीति ॥ ९० ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(वसं०) प्रस्थानमत्रधनुषांद्विशतानिपञ्चकेचिच्छतद्वयमु-
शन्तिदशैवचान्ये ॥ संप्रस्थितो य इह मंदिरतः
प्रयातोगन्तव्यदिक्षुतदपिप्रयतेनकार्यम् ॥ ९१ ॥
(स्रग्ध०)प्रस्थानेभूमिपालोदशदिवसमभिव्याप्यनैकत्रतिष्ठे-
त्सामन्तःसप्तरात्रंतदितरमनुजःपञ्चरात्रं तथैव ॥
ऊर्ध्वंगच्छेच्छुभाहेप्यथगमनदिनात्सप्तरात्राणिपूर्वं
चाशक्तौतद्दिनेसौरिपुविजयमनामैथुनंनैवकुर्यात् ॥ ९२ ॥
(शालिनी)दुग्धंत्याज्यंपूर्वमेवत्रिरात्रंक्षौरंत्याज्यंपञ्चरात्रंचपूर्वम्॥
क्षौद्रंतैलंवासरेऽस्मिन्वमिश्चत्याज्यंयत्नाद्भूमिपालेननूनम् ॥ ९३ ॥
(गीतिः) भुक्त्वागच्छतियदिचेत्तैलगुडक्षारपक्कमांसानि ॥
विनिवर्त्ततेसरुग्णःस्त्रीद्विजमवमान्यगच्छतोमरणम्॥९४॥
(सन्तमाला)यदिमाःसुचतुर्षुपौषमासादिषुवृष्टिर्हिभवेदकालवृष्टिः
पशुमर्त्त्यपदांकितानयावद्वसुधास्यान्नहितावदेवदोषः ॥ ९५॥
(अतिशक्करी, गाथा)अल्पायांवृष्टौ दोषोल्पोभूयस्यां दोषोभूयान्
जीमूतानांनिर्घोषेवृष्टौवाजातायांभूपः ॥ सूर्येन्द्वोर्बिम्बेसौवर्णंकृत्वा
विप्रेभ्योदद्याद्गुश्शाकुन्येसाज्यंस्वर्णंदत्त्वागच्छेत्स्वेच्छाभिः॥९६॥
(शार्दू०) विप्राश्वेभफलान्नदुग्धदधिगोसिद्धार्थपद्माम्बरं
वेश्यावाद्यमयूरचाषनकुलाबद्धैकपश्वामिषम् ॥
सद्वाक्यंकुसुमेक्षुपूर्णकलशच्छत्राणिमृत्कन्यका
रत्नोष्णीषसितोक्षमद्यससुतस्त्रीदीप्तवैश्वानराः ॥ ९७ ॥
आदर्शाञ्जनधौतवस्त्ररजकामीनाज्यसिंहासनं
शावंरोदनवर्जितंध्वजमधुच्छागास्त्रगोरोचनम् ॥
भारद्वाजनृयानवेदनिनदामांगल्यगीतांकुशा
दृष्टाःसत्फलदाःप्रयाणसमयेरिक्तोघटःस्वानुगः ॥ ९८ ॥
(शार्दू०) वन्ध्याचर्मतुषास्थिसर्पलवणांगारेन्धनक्लीबविट्-
तैलोन्मत्तवसौषधारिजटिलप्रव्राट्तृणव्याधिताः ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

नग्नाभ्यक्तविमुक्तकेशपतितव्यंगक्षुधार्ता असृक्
स्त्रीपुष्पंसरठःस्वगेहदहनंमार्जारयुद्धंक्षुतम् ॥ ९९ ॥
काषायीगुडतक्रपङ्कविधवाकुब्जाःकुटुम्बेकलि-
र्वस्त्रादेःस्खलनंलुलायसमरंकृष्णानिधान्यानिच ॥
कार्पासंवमनंचगर्दभरवोदक्षेतिरुग्गर्भिणी
मुण्डार्द्राम्बरदुर्वचोन्धबधिरोदक्यानदृष्टाःशुभाः ॥ १००॥
(शार्दू०) गोधाजाहकसूकराहिशशकानांकीर्तनंशोभनं
नोशब्दोनविलोकनंचकपिऋक्षाणामतोव्यत्ययः ॥
नद्युत्तारभयप्रवेशसमरेनष्टार्थसंवीक्षणे
व्यत्यस्ताःशकुनानृपेक्षणविधौयात्रोदिताः शोभनाः ॥१०१॥
(अ०) वामांगेकोकिलापल्लीपोतकीसूकरीरला ॥
पिंगलाछुछुकाःश्रेष्ठाःशिवाः पुरुषसंज्ञिताः १०२ ॥
(अ०) छिक्करः पिक्कोभासः श्रीकण्ठोवानरोरुरुः
स्त्रीसंज्ञकाःकाकऋक्षश्वानाःस्युर्दक्षिणाःशुभाः ॥ १०३ ॥
(अ०)प्रदक्षिणगताः श्रेष्ठा यात्रायांमृगपक्षिणः ॥
ओजामृगाव्रजन्तोतिधन्योवामेखरस्वनः ॥ १०४ ॥
(अ०) आद्येऽपशकुनेस्थित्वाप्राणानेकादशव्रजेत् ॥
द्वितीयेषोडशप्राणांस्तृतीयेनक्वचिद्व्रजेत् ॥ १०५ ॥
(जग०उप०)यात्रानिवृत्तौशुभदंप्रवेशनंमृदुध्रुवैःक्षिप्रचरैःपुनर्गमः ।
द्वीशेनलेदारुणभेतथोग्रभेस्त्रीगेहपुत्रात्मविनाशनंक्रमात्॥१०६॥
(मंजुभाषिणी) अयनर्क्षमासतिथिकालवासरोद्भवशूल-
संमुखसितज्ञदिक्पाः ॥ भृगुवक्रतादिपरिघाख्य-
दण्डकोधुवतीरजोप्यशुचितोत्सवादिकम् ॥ १०७ ॥
मृतपक्षरिक्तरवितर्कसंख्यकास्तिथयश्चसौरिरविभौमवासराः ॥
अपिवामपृष्ठगविधुस्तथाडलोवसुपञ्चकाभिजिदथापिदक्षिणे १०८

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri

(स्रग्ध०) लग्ने जन्मर्क्षतन्वोर्मृतिगृहमहितर्क्षाच्च षष्ठंतदीशा
वालग्नेकुम्भमीनर्क्षनवलवतनू चापि पृष्ठोदयं च ॥
पृष्ठाशामृक्षसंस्थंदशमशनिरथो सप्तमेचापिकाव्यः
केन्द्रेवक्राश्ववक्रिग्रहदिवसविवाहोक्तदोषाश्चनेष्टाः ॥ १०९॥

इति श्रीमुहूर्त्तचिन्तामणौ यात्राप्रकरणम् ॥ ११ ॥

अथ वास्तुप्रकरणम् ।

(शार्दू०) यद्भंद्व्यङ्कसुतेशदिङ्मितमसौग्रामःशुभोनामभा-
त्स्वंवर्गंद्विगुणंविधाय परवर्गाढ्यं गजैः शेषितम् ॥
काकिण्यस्त्वनयोश्चतद्विवरतोयस्याधिकाःसोर्थदो-
थद्वारं द्विजवैश्यशूद्रनृपराशीनां हितं पूर्वतः ॥ १ ॥

(वसं०) गोसिंहनक्रमिथुनंनिवसेन्नमध्येग्रामस्यपूर्वक-
कुभोलिझषांगनाश्च ॥ कर्कोधनुस्तुलभमेषघटाश्च
तद्वद्वर्गाः स्वपञ्चमपरा बलिनः स्युरैन्द्र्याः ॥ २ ॥

(इं०व०) एकोनितेष्टर्क्षहताद्वितिथ्योरूपोनितेष्टायहतेन्दुनागैः
युक्ताघनैश्चापियुताविभक्ताभूपाश्विभिःशेषमितोहिपिण्डः॥ ३..

(इं० व० पूर्वार्द्ध) स्वेष्टायनक्षत्रभवोथदैर्घ्यहृ-
त्स्याद्विस्तृतिर्विस्तृतिहृच्च दीर्घता ॥
(इं०व० उत्तरार्ध) आयोध्वजोधूमहरिश्वगोखरे
भध्वांक्षकाःपिण्ड इहाष्टशेषिते ॥ ४ ॥

(उ०जा०)ध्वजादिकाःसर्वदिशिध्वजे मुखंकार्यंहरौपूर्वयमोत्तरेतथा
प्राच्यांवृषेप्राग्यमयोर्गजेथवापश्चादुदक्पूर्वयमेद्विजादितः ॥५॥

(उ०जा०)गृहेशतत्स्त्रीसुखवित्तनाशोर्केन्द्वीज्यशुक्रेविबलेस्तनीचे॥
कर्तुःस्थितिर्नोविधुवास्तुनोर्भेपुरस्थितेपृष्ठगतेखनिःस्यात् ॥ ६ ॥

(उ०जा०) भंनागतष्टंव्ययईरितोसौध्रुवादिनामाक्षरयुक्सपिंडः॥
तष्टोगुणैरिन्द्रकृतान्तभूपाह्यंशाभवेयुर्नशुभोन्तकोत्र ॥ ७ ॥

CC-0 Pt. Chakradhar Joshi and Sons, Dev Prayag. Digitized by eGangotri